

III-JI JAV IR KANADOS LIETUVIŲ TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ

1968 M. RUGSĖJO MĖN.

LITHUANIAN DAYS

SEPTEMBER 1968

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief
Bernardas Brazdžionis
Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas Tininis
Foto Redaktorius / Photo Editor
Daumantas Čibas
Anglų kalbos Redaktorius / Senior English Editor
Milton Stark
Anglų kalbos Redaktorius / English Editor
Mrs. Rita Medziukaitė-Bureika

Leidėjas / Publisher
Anthony F. Skirius
Administratorius / Circulation Manager
Juozas Andrius

Redakcijos atstovai atskiruose miestuose ir valstybėse / Contributing Editors:
Juozas Bertulis, Vladas Būtėnas — CHICAGO, ILLINOIS; Vyt. A. Braziulis — CLEVELAND, OHIO; Vladas Mingėla — DETROIT, MICH.; Balys Raugas — PHILADELPHIA, PA.; Cezaris Surdokas — BALTIMORE, MD.; Petras W. Urban — CLEVELAND, OHIO; Vaclovas Verikaitis — TORONTO, CANADA; V. Volertas — RIVERSIDE, N.J.

Nuolatiniai foto bendradarbiai / Photographers:
U. S. A.: — BOSTON, MASS. — BROOKLYN-NEW YORK, N. Y. — V. Maželis; CHICAGO, ILL.: A. Gulbinskas, V. Noreika; CLEVELAND, OHIO — V. Bacevičius; LOS ANGELES, CALIF. — L. Briedis, Pr. Gasparonis, L. Kantas; MANCHESTER, N. H. — K. Daugėla; OMAHA, NEBR. — Rev. L. Musteikis; PHILADELPHIA, PA. — V. Gruzdys; WASHINGTON, D.C. — P. Labanauskas; CANADA — Hamilton, Ont. A. Juraitis; Montreal, P. Q. — L. Stankevičius; Toronto, Ont. — J. Dvilaitis. AUSTRALIA — E. Butkūnas, E. Karpavičius, P. Sakalauskas, Vyt. Vosylius.

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.
Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais atvejais be atskiro susitarimo.
Publishers reserve the right to reprint any or all matter published in Lithuanian Days magazine without separate agreement with the authors.

Rankraščius ir kitą medžiagą, jei kitaip nesusitarta, redakcija tvarko pagal savo nuožiūrą.
Manuscripts or other matter submitted for publication in Lithuanian Days magazine will be edited at the discretion of the editors, unless otherwise agreed upon.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 METAIS.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama automatiškai nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas adm-ciją painformuoja laišku.
If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subscribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina 85 centai. **Single copy 85¢.**

Prenumerata metams $8.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription $8.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription $12.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California".

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS MAGAZINE

4364 Sunset Boulevard • Hollywood, California 90029 • Telefonas: 664-2910

LIETUVOS LAISVĖS KOVOS METAI

RUGSĖJIS, 1968 METAI
Nr. 7 (186), XIX metai

SEPTEMBER, 1968
Vol. XIX, No. 7 (186)

TURINYS / CONTENTS

Tautinis šokis ir jaunimas 3
Literatūros vakarų tradiciją tęsiant. Pokalbis su P. Andriušiu, Bern. Brazdžioniu A. Gustaičiu ir St. Santvaru, jų naujos literatūrinės kelionės proga 4
Spaudoj ir gyvenime. 6
Lietuvių teatro festivalis 6
T. B., **Tautiškumas ir jo deklaravimas.** Iš "Varpo" suvažiavimo paskaitų. 7
Pulgis Andriušis, **Priimtas!.** 8
POEZIJA. Stasys Santvaras, Antanas Gustaitis, Bern. Brazdžionis. 9
Irena Joerg, **Suvalstybinta saulė prie Juodosios Jūros. Kelionės įspūdžiai.** 10
Ona Razutienė, **JAV ir Kanados III-ji tautinių šokių šventė.** 11
Su A. Gulbinsko ir L. Kanto foto nuotraukomis. .....
KNYGOS IR AUTORIAI. Vilniaus legendos **(J. T.).** 16
Iš dailės parodų. Kronika. 17
VEIDAI IR VAIZDAI. Iliustruota kronika iš viso pasaulio lietuvių veiklos. 18-19

Human Rights and the Balts. (V. Sidzikauskas.) 21
J. Tininis, **Thesaurus of the Lithuanian Language.** 22
Young Artist Rasa Arbas 22
Books and Periodicals. 23
Lithuanian History in Stamps. Part CVIII. By A. Bernotas. 24
LITHUANIANS MAKE NEWS. 25

Balzeko Muziejuje Chicagoje. 26

COVERS / VIRŠELIAI

Front Cover — Pirmas viršelio psl.

III-sios JAV ir Kanados Lietuvių Tautinių Šokių Šventės šokėjai po "Aštuonyčio".

III-ji Taut. šokių šventė įvyko š. m. liepos 7 d. Chicagos tarptautiniame anfiteatre. Šoko 1200 jaunimo 11-kai tūkstančių lietuvių ir svetimtaučių publikos. Šokiams vadovavo Jadvyga Matulaitienė; pranešėja buvo aktorė Aldona Eretaitė.

Chicagos meras R. J. Daley liepos 5, 6 ir 7 dienas paskelbė lietuvių jaunimo dienomis ir visus šventės dalyvius pakvietė būti Chicagos miesto svečiais. (Daugiau — žiūr. šokių šventės iliustruotą reportažą 11 — 15 puslapiuose.)

Foto L. Kantas

After the performance of **Aštuonytis,** a folk dance which portrays the weaving of linen on the loom, during the Third Lithuanian Folk Dance Festival of the United States and Canada.

On July 7, 1200 young Lithuanian dancers performed at Chicago's International Amphitheatre to an audience of 11,000 people. It was one of the events which honored the 50th year of Lithuania's independence.

These young people came from all parts of the United States and Canada. These fascinating and energetic groups performed traditional Lithuanian folk dances, some dating back to the 14th century. Many of the costumes have been designed and handwoven from patterns of the young dancers' great great grandparents.

The music was conducted by a fifty piece symphony orchestra.

Mayor Richard J. Daley sent out official invitations to all the dance groups to be guests of the City of Chicago that weekend. He also issued an official proclamation designating July 5th, 6th and 7th as Lithuanian Youth days in Chicago.

Vaizdas iš III JAV ir Kanados Lietuvių Tautinių šokių šventės Chicagoje š. m. liepos 7 d. — Suktinis. (Žiūr. iliustruotą šventės reportažą 11-15 psl.)

Dancers perform the Twister during the Third Lithuanian Folk Dance Festival held on July 7 in Chicago, Ill. (More — pages 11-15).

Foto L. Kantas

Tautinis šokis ir jaunimas

Lietuviškojo meno genijus byloja iš kuklių pakelės smūtkelių, iš spalvingų bei jautrių šokių, šoktų po atviru dangumi. Kaimynai nusinešė pas save ir paskelbė kaip savo daugelį lietuvio kūrybos žiedų, tačiau jie nepajėgė pasiimti to, kas glūdėjo pačioje mūsų dvasios gelmėje — mūsų liaudies kūrybos. Ir jeigu šių dienų civilizacijos lėbavime paskendusį vakarų žmogų mes galime dar kuo patraukti, tai ne modernizmu. Modernios muzikos, dailės ir šokio šiandien turi visos tautos, tačiau mes esame viena iš nedaugelio tautų, išsaugojusių senovinių elementų liaudies meną. Ir tai, o ne kas kita, yra ir turi būti pagrindiniu mūsų pasididžiavimu.

Su tokiomis mintimis sutinkame išeivijoje Trečiąją tautinių šokių šventę, kuri dar kartą prieš visų akis atskleis vieną iš mūsų tautinio meno apraiškų — liaudies šokį.

Senojo liaudies šokių meno išsaugojimas ir jo parodymas kitataučiams yra vienas iš pagrindinių tautinių ansamblių ir šokio grupių tikslų. Ne mažesnę, o gal net ir didesnę, reikšmę tautiniai šokiai turi ir kaip lietuvybės išlaikymo ir lietuviškojo ugdymo priemonė. Pagrįstai didžiuojamės mūsų lituanistinėmis mokyklomis, kuriose tūkstančiai vaikų ir jaunuolių išmoksta letuviškai skaityti bei rašyti. To reikia, tas neišvengama, kaip neišvengiamai muzikui reikalingas techniškas kurio nors instrumento apvaldymas, tačiau ne tiek teoretiniai dalykai, kiek daina, tautiniai šokiai ir lietuvių grožinė literatūra padaro visą mūsų tautinį ugdymą gyvą, susieja subtiliais dvasiniais ryšiais augančio lietuvio sielą su tėvų žeme, jos praeitimi ir sava tauta. Ir kai metams slenkant mokykloje įgytos teoretinės žinios pradeda palengva pasimiršti, dainos ir tautinių šokių atgarsiai lieka neišdildomi. Tų atgarsių nepajėgia panaikinti ir nepalankiausios sąlygos — gyvenimas toli nuo kitų lietuvių, sudarymas mišrios šeimos, net tolimojo Sibiro kalėjimai. Nenuostabu tad, kad šiuo metu, kai teoretinėms lituanistinėms studijoms, deja, pradeda trūkti kandidatų, tautinio meno vienetai bujoja visose kolonijose. Neretam lietuviui tautinis ansamblis ar šokių grupė yra vienas iš nedaugelio, o kartais ir vienintelis, ryšys su savąja tauta. (Iš *A. Rinkūno* žodžio III-sios Tautiniš šokių šventės leidinyje.).

Literatūros vakarų tradiciją tęsiant

Ilga ir daug sakanti yra lietuviškųjų literatūros vakarų tradicija. Ji nenutrūko nė daliai tautiečių II-jo pas. karo pasitraukus į Vakarus. Vokietijos DP stovyklos atgaivinti literatūros vakarai buvo labai populiarūs ir gausiai lankomi. Rengė juos atsikūrusi Lietuvių Rašytojų Draugija, įvairūs komitetai ir t.t. Programą atlikdavo ne tik vietoje gyveną rašytojai, bet ir iš kitų kolonijų pasikviestieji. Viena tokių žymesnių grupių, — o gal nebus perdėta pasakius, kad ir vienintelė, — buvo susidariusi iš prancūzų zonos keliaujanti ketveriukė: Pulgis Andriušis, Bernardas Brazdžionis, Antanas Gustaitis ir Stasys Santvaras. Jų atstovaujamų žanrų įvairumas patenkino labai įvairią publiką, sutraukdavo visokių įsitikinimų ir pamėgimų klausytojus. A. Gustaičio žodžiais ši trupė mėgdavo save vadinti "žodžio sakytojais". Pulgis Andriušis skaitė feljetonus iš lagerinio gyvenimo, skaldė atomą ir juokėsi iš visų vaizbūnų (spekuliantų) bei komitetų, Stasys Santvaras atstovavo romantiškiems dailiosios lyties nusiteikimams ir dūsavo dėl išvietinto žmogaus palaužtų būrių; Bernardas Brazdžionis skelbė žmogaus tragikos prasmę, griaudėjo apie griuvančius tironų sostus bei žadino paliktos tėvynės nostalgiją, o Antanas Gustaitis, prisiėmęs "peklininko" pozą, vanojo juodojo nedorybes, įsikūnijusias žmoguje ir plakė save rimbu už visokias pareigonių nedorybes arba šmaikščiai gardžiavosi rojaus obuolio skanumynu, Ievos dorove, Adomo tvirtu principų principingumu...

Ketveriukė apkeliavo prancūzų ir amerikiečių zonose beveik visas didesniąsias stovyklas bei kolonijas, kitur net po keletą kartų. Kolonijose, kur gyveno rašytojų, prisidėdavo ir "savos jėgos". Programos susidarydavo įvairios, turiningos ir patrauklios. Spaudoje skelbimų ir anonsavimų nereikėdavo — žinia apie vakarą apskelbdavo "liaudžiai", nueidama per stovyklą iš lūpų į lūpas.

Po 1949 m. DP stovykloms iširus ir lietuviams išemigravus į įvairius pasaulio kraštus, šios grupės vienas dalyvis (P. Andriušis) nukilo į Australiją, gi kiti trys atplaukė į JAV. Taip susiklostė, kad visi trys apsigyveno Bostone. Vietoje Pulgio pasitelkus aktorių Henriką Kačinską, šie rašytojai vėl atgaivino literatūrines keliones ir aplankė daugelį lietuvių kolonijų, susilaukę nepaprasto pasisekimo. Ir vel net po keletą kartų aplankyta Chicaga, Clevelandas, Detroitas, New Yorkas, Philadelphija, Baltimorė, Torontas, Hamiltonas, Montrealis, Rochesteris ir kiti kiek lietuviais gausesni miestai. Kadangi visi trys poetai, trūko prozos; jos vėliavą nešė H. Kačinskas, programon įtraukęs Vaižgantą, Vaičiulaitį ir dar vieną kitą, o aktualijoms ir dabartiniam gyvenimui A. Gustaitis parašydavo kiekvienam naujam tūrui po naują feljetoną, kurį meistriškai atlikdavo H. Kačinskas.

Bern. Brazdžioniui 1955 m. persikėlus į Los Angeles, trupės centre bepaliko Gustaitis su Santvaru — du, nes ir H. Kačinskas taip pat išskrido į New Yorką, o vėliau — į Washingtoną, ir visiems susirinkti nebebuvo įmanoma. Pagaliau ir žmonių interesai bei skonis ėmė keistis: nei tragika, nei lyrika jų nebejaudino; satyros nepakentė; jei ko dar malonėjo pasiklausyti, tai humoro, augančių smulkiaburžuazinių jausmų neužgaunančio, o tik lengvai pakutenančio juoko. Tat iš visų beliko vienas priimtinas ir pakenčiamas — Antanas Gustaitis. Šis dar kurį laiką vienas ir "apaštalavo", pamargindamas balių bei panašių subuvimų programas. Individualiai ar kitose grupėse dalyvavo literatūros vakaruose Brazdžionis; retkarčiais vienur kitur iš scenos prabildavo ir Santvaras.

Pagaliau pernai, pasiryžęs išleisti Pulgio Andriušio raštų rinkinį, J. Kapočius sugalvojo trupę suburti nors vienam tūrui. Sumanymas konkretizavosi šių metų rudenį, iš Australijos atsikvietus P. Andriušį. Pirmasis vakaras įvyksta Bostone rugsėjo 8 d.

(Apie kitus vakarus žiūr. 20 psl. I-mą skiltį)

Ta proga LD bendradarbis kreipėsi į visus keturius, užvesdamas bendrą pokalbį.

"LIETUVIŲ DIENOS":

— Ką beatsimenate apie rašytojų ketveriukės pradžią ir keliones?

ANDRIUŠIS:

— Sėkla buvo pasėta Tiubingene, prancūzų okupacinės valdžios ir vietos vokiečių kultūriniame centre, įsteigus Lietuvių Rašytojų Draugiją Tremtyje, kurios vienas pirmiausių tikslų buvo literatūros vakarų rengimas pabėgėlių stovyklose. Šis tikslas buvo įvykdytas visu 100%, surengta virš 100 literatūros vakarų iki 1948 m.

Kai kuriose išvykose dalyvavo ir A. Rūkas, V. Alantas ir H. Radauskas, tačiau ketveriukės pirmykštis branduolys išliko nesuskaldytas. atrodo, iki šios dienos.

SANTVARAS:

— Atsimenu daugelį bendrų ir nuotykingų kelionių, bet neatsimenu datos ir paskutinio literatūros vakaro Vokietijoj, kur mes giedojom savo giesmes. Tas turėjo įvykti 1948 m. rudenį ar 1949 m. ankstybą pavasarį. Tai jau 20 metų, kai mes atsiskyrėm! Per tokį laiko tarpą kūdikis iškopia į vyrus, o buvusiam jaunam žaliūkui paausiai pradeda žilti. Laikas be atvangos liudija mūsų būties trapumą.

Foto V. Maželis

Gustaitis: *"... kartais gyvenime 'po daugel metų' malonu susitikti ir buvusį atkaklų priešą..."*

"LIETUVIŲ DIENOS":

— Ar nebuvo sunkumų "susigiedoti", kad visi buvote iš skirtingų lagerių — nevienodų ideologinių įsitikinimų, kitų politinių srovių?

BRAZDŽIONIS:

— Ne. Nebuvo. Ir nereikėjo "susigiedoti". Kiekvienas turėjom savo giesmę ir savo melodiją. Vienas kitam nekliudėm, o greičiau vienas kitą savotiškai papildėm.

Gyvenimas gi nėra vien skausmingi dūsavimai ar tragedijų rezginys, problemų painiavos ir jų narpliojimas... Jis kupinas ir labai mės trupinių; jame pinasi linkmybės su ašaromis... Pagaliau žmogus tomis pat akimis verkia, tomis pat ir juokiasi.

Jeigu tremtinio dalios, tėvynės netekimo ir gimtos žemės nostalgija, pažadinta patriotinių eilių, klausytojui išspausdavo ašarą, ją slaptai besistengdamas nuo skruosto nubraukti, išėjus scenon humoristui, jis (tas pats klausytojas) imdavo kvatoti iki ašarų, kurias dabar jis, pirštu nebepajėgdamas nubraukti, šlavė tiesiog į nosinę, tartum į archeologinę ašaruvę.

Nuoširdesnių ir atviresnių klausytojų, nežinau, ar kada beteko sutikti.

Literatūra buvo it balzamas, gydanti tremtiniškas žaizdas, ir pirties vanta, sveikai nuvanojanti įvairias sielos bei kūno nesveikatas.

"LIETUVIŲ DIENOS":

— Kokiomis spalvomis visa tai dabar atrodo? Koks buvo santykis tarp rašytojo ir visuomenės?

ANDRIUŠIS:

— Kokiomis spalvomis? Romantiškai, kaip ir viskas praeityje.

Santykis tarp rašytojo ir visuomenės? Apčiuopiamas, kai ant stovyklos narų tekdavo nakvoti net dviems viename guolyje.

SANTVARAS:

— Praeity nuskendęs bendravimas, kai dabar apie jį pagalvoji, sutviska nuostabiom varsom. Daug dalykų mums tada rūpėjo, beveik visi neaiškios tremtiniškos buities klausimai buvo bendri. Jų tarpe — ir grožinės literatūros rytojus, jos ugdymas nors ir ant svetimo akmens. O ką besakyti apie literatūrines keliones, kurios apmarindavo ir elgetos alkį, ir būdavo džiaugsmo kupinas pavasaris!..

"LIETUVIŲ DIENOS":

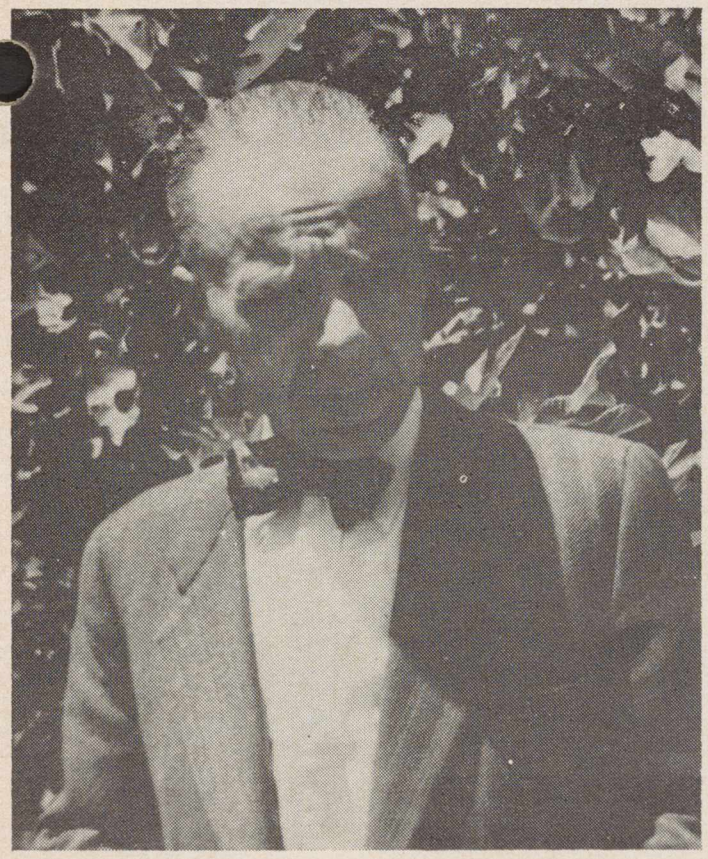
— *O kaip dabar? Ar nemanote, kad po 20 metų jau pasikeitę ir jūsų žodžio klausytojai?*

GUSTAITIS:

— Visai neabejoju, kad gera jų dalis jau apkurto Brazdžionio patriotiniam žodžiui, prieš laiką sudorėjo Santvaro erotiniams gundymams, užmiršo, kurioje apskrityje yra Pulgio Andriušio Gaidžių kaimas bei Silio ežeras ir į mane žiūri ne su šypsena, o su graudinančiu pasigailėjimu, kad dar vis verčiuosi tokiu niekingu amatu. Bet tai dar nėra pati didžioji blogybė. Būtų daug liūdniau, jeigu tiems pasikeitusiems dailiojo žodžio klausytojams atrodytų, kad štai mes esame pasilikę visiškai tie patys, kuriuos jie girdėjo prieš dvidešimtį metų...

BRAZDŽIONIS:

— Dabartiniai klausytojai yra žymiai labiau sofistikuoti, kaip sako gerokai suameri-

Andriušis: *"Sėkla buvo pasėta Tiubingene..."*

konėjęs kanauninkas Vaitkus. Jų daugelis po kojomis jau turi tvirtą finansinį-materialinį pagrindą, ir kokiomis ten poetinėmis brangenybėmis jų perdaug nesužavėsi. Pagaliau, per tas kelias dešimtis metų, kaip kūno, taip ir sielos arterijos gerokai sukalkėjo ir nebe į viską taip jautriai atsiliepia. Jaunų klausytojų nepriaugo; senų daug pasitraukė. Bet, kaip ten bebūtų, nemažai dar yra likę puikių sielų, atvirų širdžių, ir tie, kurie ateina į literatūros vakarą, žino, kur ėję ir kur patekę, ir jaučia kartu su rašytoju ir meninio žodžio skambumą, ir gilų minties krūvį, o taip pat atsiliepia į humoro stygų virpėjimą.

"LIETUVIŲ DIENOS":

— *Kokiomis viltimis žvelgiate į naują grupės susitikimą?*

ANDRIUŠIS:

— Miglotai, ypač kad ketveriukės sudedamosios dalys yra pasikeitę daugiausiai į .... gerąją pusę.

SANTVARAS:

— Su nerimu žvelgiu į susitikimą po 20 metų. Ne tik į susitikimą su brangiais bičiuliais, bet ir su Amerkos lietuvių visuomene. Ir ne dėl to, kad mes būtumėm pakitę ar pasenę, bet... dėl to, kad laikas kartais ir gerus draugus išskiria. Ar tebeplazdės ta pati šilima mūsų tarpe, ar juokas ir rimtis nebus sustabarėję? Jei bendrumas ir pasitikėjimas vienas kitu bus "kerpėm apaugę", kaip iš tolo rodosi, ne man vienam bus kartu gomury...

Ko ten besulauksim, vėl subėgę į kupetą, ne tik pamatysim, bet ir išgyvensim. Tuo tarpu, kai to susitikimo laukiu, malonus jausmas plazda krūtinėj, tartum vėl širdin sugrįžtų anie spalvingieji išgyvenimai...

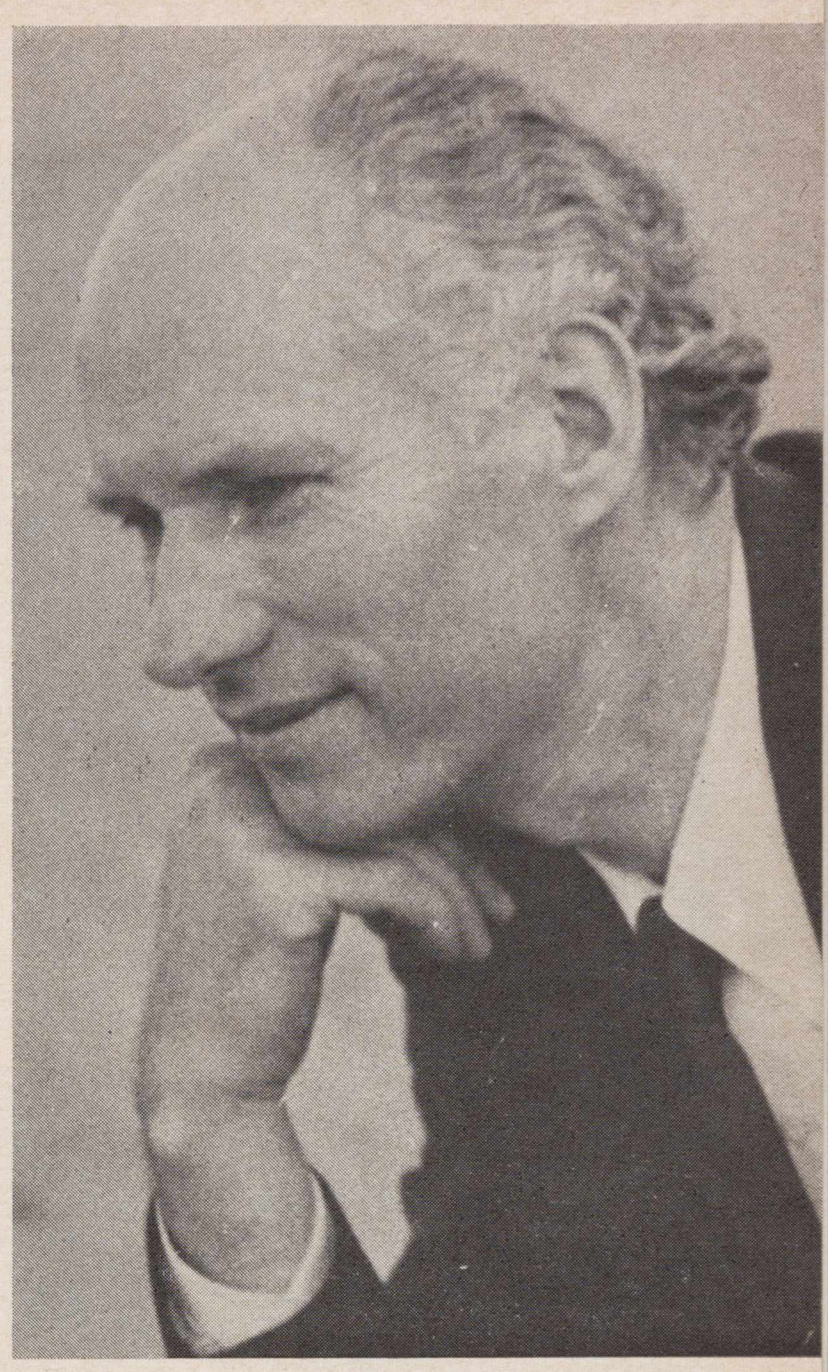
BRAZDŽIONIS:

— Naujas susitikimas nepadarys stebuklų. Trims trupės dalyviams nebus didelė naujiena, nes jie ir gyvenime ir scenoje neretai susitikdavo. Tik tolimas kengūrų žemės svečias Pulgis gal bus didesnė naujiena ne tik klausytojams, bet ir trupės kolegoms, per tą laiką gerokai pasikeitęs, surimtėjęs, iš feljeono išaugęs į rimtą beletristą, tačiau pasišaipyti neužmiršęs; tat trupės programa bus pasipildžiusi naujais tonais.

Tas pats niekad nebegrįžta. Bet bus didelis malonumas dar kartą susitikti su kolegomis ir su klausytojais, kurie jau yra daugiau išprusę ir galbūt reiklesni; bet ir mes gi ne po kelmu visą tą laiką lindėjom...

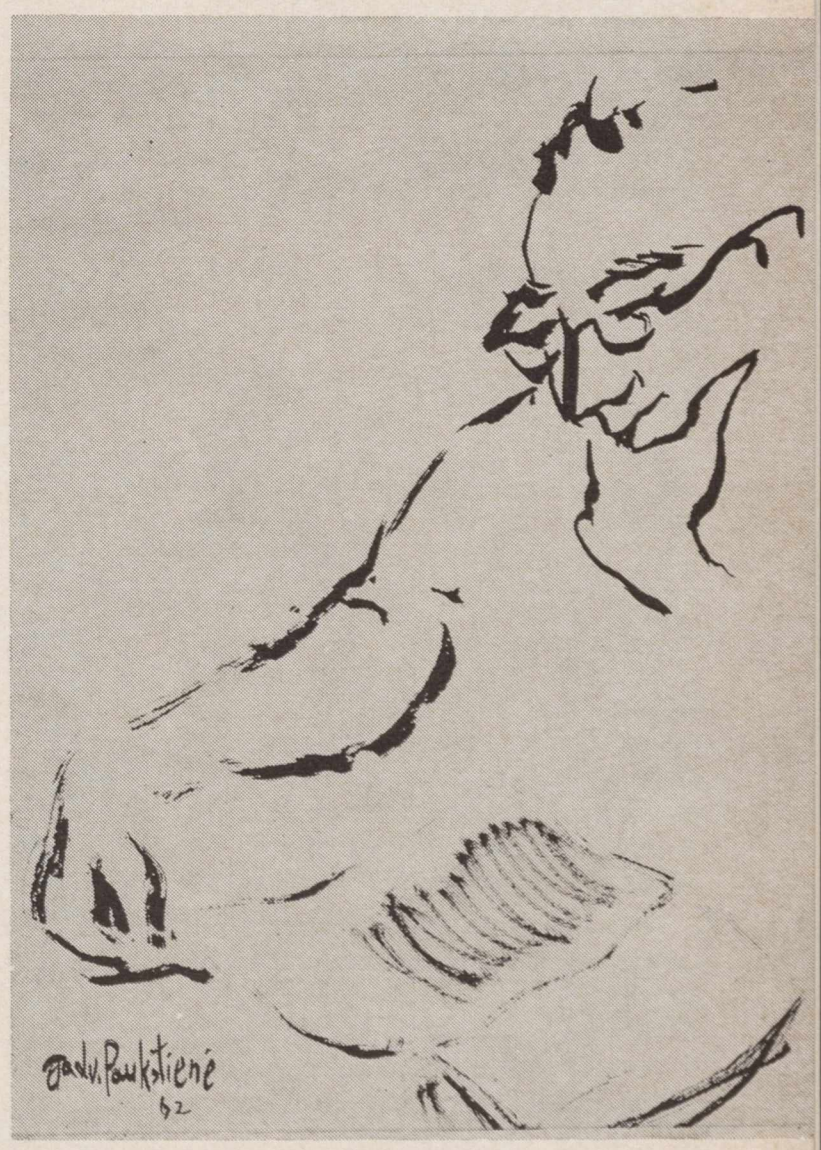
GUSTAITIS:

— Pagal Joną Aistį, senų draugų susitikimas "po daugel metų" yra neabejotinai džiaugsmingas įvykis, kadangi, net plaukams praretus, dar lieka vis "širdis jauna ir ilgesio pilna". Čia aš jam visiškai pritariu, nes tokias širdis iki šiol išsaugojo ir šie mano bičiuliai, kuo turėjau progos pakartotinai įsitikinti. Bet kartais gyvenime "po daugel metų" malonu susitikti ir buvusį atkaklų priešą,

Santvaras: *"Su nerimu žvelgiu į susitikimą po 20 metų..."*

kuris dabar jau nuplikęs kaip kulnas, bent dviejų žmonų pamestas, praradęs gaidžio pentinus bei rodytą narsumą ir nužemintai atsiprašinėja už kadaise padarytas kiaulystes.

Brazdžionis: *"Literatūra buvo it balzamas, gydanti tremtiškas žaizdas."*

Spaudoj ir gyvenime

Rusų kalba Lietuvos mokyklose

Iš kelių dešimčių Lietuvoj dabar esančių specialiųjų mokyklų, dvidešimt trijose mokymas vyksta rusų kalba. Trylika tokių rusams pritaikytų mokyklų – technikumų – yra Vilniuje, po du Kaune ir Klaipėdoje, po vieną Šiauliuose ir Panevėžy (kiti mažesnėse vietovėse).

Technikumuose rengiami specialistai aukštojo mokslo nereikalaujančioms pareigoms įmonėse bei įmonių administracijose. Visuose didesniuose miestuose yra ir atitinkamas kiekis bendrojo lavinimo mokyklų, kuriose dėstymas vyksta rusų kalba. Mokymas sutvarkytas taip, kad kolonistams būtų galima išsiversti ir neišmokus "čiabuvių" kalbos. (E)

Ar tai stipendijos?

Komunistai mėgsta girtis, kad jų mokyklose mokslas "visiems prieinamas", kad už mokslą mokėti nereikia, kad gabiesiems mokiniams duodamos stipendijos ir t. t.

Palikime tuo tarpu, kiek kaštuoja tas mokslas už dyka ir pažiūrėkime į stipendijas. Štai oficialaus aukštojo ir specialinio mokslo ministerijos skelbimo ištrauka: "Pažangiems moksleiviams mokama 20 rublių stipendija. Statybos organizacijų, tarybinių ūkių ir kolūkių stipendininkams mokama 23 rub. Labai gerai besimokantiems stipendija padidinama 20 proc." (Iki 25 rub.).

20 rublių – tai vargu ar pusė skurdaus pragyvenimo minimumo. Kaip su kita puse? Ją reikia gauti iš tėvų, globėjų ar kitų šaltinių. Mokslui einantiems padėti gali tik tie, kurie patys uždirba daugiau negu minimumą, reiškia daugiau uždirbantieji ar pasiturintieji. O kaip su nepasiturinčių vaikais? Toks klausimas nekeltinas, nes socialistinėj santvarkoj piliečiai nerūšiuojami į pasiturinčius ir nepasiturinčius, gi mokslas – visiems prieinamas, nes jis – už dyka.

Bistrickas viską žino!

Kas "paspaudė gaiduką" Kennedžiui nužudyti?

Birželio 5 d. vilniškė "Tiesa" išspausdino Stasio Bistricko straipsnį, prasidedantį tokiais žodžiais: "Šiandien sueina lygiai metai, kai, JAV imperialistų remiami, Izraelio ekstremistai įžiebė karo gaisrą Artimuosiuose Rytuose".

Kitą dieną "Tiesa" jau skelbė apie senatoriaus R. Kennedžio sužeidimą ir įdėjo pranešimą, jog ir nusikaltėlis išaiškintas. Paminėjo jo pavardę, pastebėjo, kad jis "anksčiau gyvenęs Jeruzalėje", bet tvirtino, esą, "Los Anželos miesto meras Jortis ... atsisakė ką nors pranešti apie jo tautybę".

Tos "Bistricko" užuominos ir Jorčio "nutylėjimai" taip sugretinta, kad skaitytojas galėtų spėti komunistams palankia prasme. Nutylėjo, kad suimtasis buvo kilęs iš arabų valdytos Jeruzalės dalies, ir juo rūpestingiau nutylėjo tada jau paskelbtą žinią, kad suimtojo užrašuose rasta pastabų ta pačia tema, kaip ir S. Bistrickas buvo rašęs "Tiesoj": šūviai į Kennedį anot tų užrašų, buvo skirti Izraelio-arabų karo metinėms atžymėti... Kad skaitytojas lengviau "susiorientuotų", šioje vietoje Bistrickas ima svarstyti, "kas davė komandą?", kas nurodinėjo, taip pat pastebėdamas, kad Kennedy buvo prieš Amerikos kariavimą Vietname, tik, žinoma, nutylėdamas, kad jis taip pat ką tik buvo siūlęs remti Izraelį. Bistrickas nė nemirktelėdamas skelbia, kad "tamsiosios JAV jėgos įsakė paspausti gaiduką", nusigandusios laimėjimo Kalifornijoje...

Bistricko dainelei, nenukrypdamas nuo pagrindinės melodijos, pritarė ir A. Laurinčiukas, telegrafo pranešime iš New Yorko, ką jis matęs bei girdėjęs televizijoje... Bet nė žodelio ir jis neišgirdo, kad Kennedžio žudikas gal nieko bendro neturi su "tamsiosiomis JAV jėgomis", kad greičiau jis yra tų "jėgų" remiamas ar skatinamas, kurios yra Maskvos kurstomos, ginkluojamos ir spaudžiamos Artimuosiuose Rytuose kelti neramumus ir palaikyti karo stovį su Izraeliu. Bet tos "jėgos" arabai; arabai komunistų "sąjungininkai", taigi Kennedžio žudikas negali būt arabas.

Bistrickas žino, kaip turi būti!

Siūloma nebesivadovauti vien nurodymais "iš viršaus"

Pokariniais, stalininiais, metais Lietuvoje niekinta visa Lietuvos kultūrinė praeitis ir jos darbuotojai. Apie tai šiandieną net patiems niekinusiems gėda prisiminti. Vėliau praeitis ir jos kultūrininkai nutylėti, neminėti. Apsidairius, atsikvošėta, pamatyta, kaip skurdu be savos kultūrinės praeities. Imta jos ieškoti. Senųjų veikėjų darbai ir biografijos falsifikuotos, iškraipomos, – guldomos į Prokrustvo lovą, kad tik kaip nors pritaikius savam reikalui. Tatai liūdija ir šių mokslo metų pradžios proga pasirodę keli rašiniai "Literatūros ir Meno" savaitraštyje.

"Apmaudu, kad viskas suvedama tik į nurodymus iš viršaus. Prasimokiau Viekšnių mokykloj vienuolika metų. Nepamenu, kad būtų užsiminta, jog tuose pat suoluose sėdėjo Leonas Skabeika, būsimasis kompozitorius Jeronimas Kačinskas ir skulptorius Bronius Pundzius, žavėjosi gamta tapytojas Antanas Gudaitis, su miestelio kultūriniu gyvenimu buvo susijęs Lazdynų Pelėdos tėvas Ivanauskas. Būdamas paauglys, atbėgdavau šventoriun pasigėrėti jo pieštomis stacijomis – labai savito kolorito, pilkai žalsvais Golgotos vaizdais, pailgo lietuviško veido Kristum, nešančiu kryžių. Šiandien mes blaiviai peržiūrėkim ir kitu viekšniškių palikimą – brolių Antano, Mykolo ir Vaclovo Biržiškų. Jie, nors neišvengė klystkelių gyvenime, išvarė nemažą vagą mūsų kultūrinoje ir moksle."

Iki gyvo kaulo įkyrėjo didžiosios tėvynės garbinimas, jos plotais žavėjimasis. Pamažu sukama į "mažąjį kraštą", kurio dar nedrįstama pavadinti vardu (Lietuva), bet kuris jau pradedamas statyti pirmon vieton prieš socialistinę tėvynę!

"Mokykla, kol imlios jaunimo širdys, turi diegti taurų pasididžiavimą savo gimtuoju kraštu, tais takais, kur, kaip ir tu, vaikščiojo žvmūs žemaičiai.

'Juo mažesnis kraštas, juo labiau meilės jam reikia', – sako liaudies išmintis. Mano supratimu, tuščios kalbos apie nežinomus tolius ir plotus, jei mokykla neišmokys mylėti gimtojo namo, gimtojo uosto, gimtojo sodo, brangaus žmogaus kapo."

(Literatūra ir Menas, 68.VIII.31)

LIETUVIŲ TEATRO FESTIVALIS

CHICAGOJE š. m. lapkr. 28 – gruodžio 1

Ketvirtadienis –
lapkričio 28 – Padėkos diena

1 val. popiet – Clevelando Jaunimo Teatras stato Antano Rūko 4 veiksmų vaidinimą jaunimui "Keturi keliauninkai", rež. *Petras Maželis.*

8 val. vakare – Detroito Dramos Sambūris rodo Sofijos Čiurlionienės 3 veiksmų komediją "Pinigėliai", režisuoja Z. *Arlauskienė-Mikšienė.*

Penktadienis –
lapkričio 29 d.

8 val. vakare – Čikagos Šaulių Teatras vaidina Sofijos Čiurlionienės 4 veiksmų dramą "Aušros sūnūs", režisorius *A. Brinka.*

Šeštadienis –
lapkričio 30 d.

8 val. vakare – Hamiltono Dramos Teatras "Aukuras" Vinco Krėvės 3 veiksmų tragediją "Mindaugo mirtis", režis. *E. Dauguvietytė-Kudabienė.*

Sekmadienis –
gruodžio 1 d.

2 val. popiet – Los Angeles Dramos Sambūris stato Anatolijaus Kairio 3 veiksmų tragedijetę "Šviesa, kuri užsidegė", rež. *Dalila Mackialienė.*

7 val. 30 min. vakare – Teatro Festivalio uždaromasis *banketas, dovanų įteikimas, teatro darbuotojų pagerbimas, meninė programa,* šokiai etc.

Teatro festivalį rengia JAV LB Kultūros Fondas, vadovaujamas A. Kairio.

Teatro Festivalio Rengimo Komitetas

Anatolijus Kairys, pirm., 2943 West 59th Str., – būstinė atdara kasdien nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Šeštad. ir sekmad. nuo 10 val. ryto iki 5 val. popiet. Tel. HE 6-5151 arba HE 6-5161.

Vyt. Jasinevičius, vicepirm., banketo p[illegible] rengimo vadovas, tel. 778-4085 vakare po [illegible] valandos.

Dail. Jurgis Daugvila, meno reikalų vad., tel. RE 7-0978 po 6 val. vak.

Marija Peteraitienė, bilietų platinimo sekcijos vadovė, tel. LU 5-7933 po 6 val. vak.

Antanas Kareiva, bilietų paruošimo sekcijos vad., tel. PR 6-0588 po 6 val. vakaro.

Juozas Šlajus, spaudos ir propagandos vadovas, tel. YA 7-7888 po 6 v. v.

Jonas Paštukas, technikinės sekcijos vad., tel. VI 7-6528 po 6 val. v.

Dalia Kučėnaitė, aukų rinkimo, programinio leidinio platinimo ir garbės bilietų sekcijos vadovė, tel. 434-0706.

A. Alčiauskas, specialių uždavinių sekcijos vadovas, tel. 476-4346 po 6 val. vakaro.

Aleksas Smilga, banketo paruošos sekcija, narys, tel. YA 7-1286 po 6 val. vak.

Leonas Juškaitis, sekretorius.

TAUTIŠKUMAS IR JO DEKLARAVIMAS

Iš "Varpo" suvažiavime keltų ir sprėstų problemų

Šių metų "Varpo" suvažiavimo programoje buvo dvi paskaitos su simpoziumais ir poezijos bei dainų vakaras.

Pirmoje paskaitoje *dr. Kazys Karvelis* nagrinėjo temą "Ideologinis Lietuvos nepriklausomybės siekimo aspektas Jis iškėlė tokio aspekto reikalingumą nepriklausomybės atstatymo akcijoje. Čia yra jo kai kurie pažymėtini teigimai:

1. Nei komunizmas, nei jokia kita individo laisvę neigianti totalinė doktrina negali būti suderinama su mažos tautos siekiais į tautinę laisvę ir valstybinę nepriklausomybę.

2. Lietuvos nepriklausomybės viltys glūdi ne jėgos faktoriuje, ne didžiųjų valstybių ginkluotame konflikte, bet Lietuvą supančių tautų tarpe ideologijos, kuri skelbia saviems žmonėms laisvę ir kartu pripažįsta kitoms tautoms teisę į laisvę, laimėjime. Tokios ideologijos užakcentavimas turėtų būti ir Lietuvos laisvinimo akcijos dalimi.

3. Iki šiol išeivijoje vedamoji nepriklausomybės atstatymo akcija, kurioje toks mažas dėmesys skiriamas ideologiniam laisvės siekimo motyvavimui ir intelektualiniam samprotavimui, daugiau išmokslintoms jaunesnėms kartoms atrodo atsilikusi ir neįtikinanti.

4. Vyriausiojo Lietuvos Ilšaisvinimo Komiteto struktūroje turėtų būti organas, kuris vadovautų ideologiniam bei intelektualiniam nepriklausomybės siekimo aspektui.

Diskusijose prelegento mintims principinių prieštaravimų niekas nepareiškė. Buvo tik nesutikimų dėl universalinės laisvės sampratos, kurios dalimi, pagal dr. K. Karvelį, turėtų būti ir Lietuvos laisvės byla.

Pažymėtinas yra žymiųjų asmenų dalyvavimas tos paskaitos simpoziume – dalyvavo: Vliko pirmininkas dr. K. Valiūnas, adv. dr. K. Šidlauskas, dr. J. Valaitis, J. Daugėla, A. Zapareckas ir moderatorius M. Mackevičius.

Klausosi paskaitos. Iš kairės: J. Bertašius, J. Audėnas, Alto pirm. inž. E. Bartkus, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirm. J. Bačiūnas.

Dail. A. Kurauskas

A. Augustinavičienė

Paskaitos prelegentas A. Kairys "Ar mūsų kūryba išeivijoje yra lietuviška?"

Rašytojas *Anatolijus Kairys* savo paskaitoje "Ar mūsų kūryba išeivijoje yra lietuviška?" drąsiai iškėlė tas sritis, kuriose pasigendama lietuviškos kūrybos, lietuvio kūrėjo ar lietuviškos tematikos: Čikagos Lietuvių Opera išleidžianti didžiules, iš lietuvių visuomenės surinktas, sumas kitataučių kūrinių pastatymams. Daugelis mūsų dailininkų sąmoningai išsižada lietuvybės, pa-

Nukelta į 17 psl.

Simpoziumas "Varpo" suvažiavime.
..Iš kairės: dr. K. Karvelis, J. Daugėla, Vliko pirm. dr. K. Valiūnas, M. Mackevičius, dr. J. Valaitis ir A. Zaparackas. (Nuotraukoje nematyti adv. dr. K. Šidlausko).

Foto Antano Noraus

Scenes from the Lithuanian Populist Party annual convention.

PULGIS ANDRIUŠIS

Priimtas

Keli fragmentai iš autobiografinių apmatų, spausdinamų P. A. raštų I tome

Kai mane, dar varlėną, kas paklausdavo kuo būsiu užaugęs, nemirksėdamas atsakydavau:

— Būsiu kunigu Grigaičiu (neatsimenu, iš kur tą pavardę pasigavau), važinėsiu karieta ir dviem baltais arkliais!

Tatai motiną lyg medum patepdavo, nes svajojo ir mane regėti sutanuotą. Tad man priėjus prie komunijos, jinai jau lyg ir vaizdavos mane ant pradinės pakopos į šviesų gyvenimą kodilo dūmuose, vylėsi savo brolį kunigą padėsiant šiam sapnui išsipildyt.

Aną saulėtą dieną prisiminus, iš pasąmonės drauge kyla ir tamsus debesėlis, tai savaitės prieš tai praleistos ant kampo pas Tauragnų davatkėles komunikantų akademijoje. Dvi senmergės sklypininkės Tauragnuose už sinagogos turėjo nukeipusią pirkelę, kur su pusbroliu ir keliolika kitų man nepažįstamų vaikigalių miegodavom ant aslos paskleistuos šiauduos, be dienos prikelti klampodavom bažnyčion ankstyvosios, kalendami dantim klausydavomės po to kunigėlio pamokymų, paskui pirkelėj ligi priepatamsių vedžiodavom pagaliukais po nudėvėtą maldaknygę, visą laiką aprėkiami kvailiais, dažnai šlajuojami šlapiu kančiuku, kad sklandžiau eitų galvon protas, kol pasrėbę pražilintos buzelės subesdavom nosis kietan guolin, nenusirengę, apipulti blusų bei kitų lėtesnių gyveklių.

Be negarbingiausio piemens užsiėmimo garbingųjų vyriškų darbų neišmokau, nes jie buvo gana anksti užkrauti ant vyresniojo brolio pečių, man teliko nešiot pėdai rugienoj, vartyt šienas, nujuot naktigonėn, varinėt arkliai prieklojimėj kūlės metu, nei art, nei šieno piaut niekuomet neįgūdau. Ir kaip gailėjausi, kad negalėjau pasikinkyti arklio, kai po daug metų važiavom žemaituku aplink Europą! Tėvui ir mano broliui lengvai apsidirbant laukuose bei panamėse, turėjau daug laiko išsižaisti su jaunesniais broliais, kartais (jei prisiimdavo) su dėde Topiliu, *) o ypač su pusbroliu, kiek už mane jaunesniu Pranciškiuku, neišsenkamu pasakorium ir fantazuotoju. Ar gulint su juo ant tamsaus pečiaus, ar nuėjus nakvot daržinėn, ar dienos šviesoje, ar su žaislais, ar dykomis rankomis viskas, ką paliečia jo žodis, bematant virsta pasaka, užburtu pasauliu, žvėrys prabyla, daiktai pajuda, vabalai lenda iš plyšių. Kiekvienas jo gyvūnas šneka atskira kalba, išleidžia atskirus garsus, gyvena atskirame pasaulyje, lyg girdėtum patį vyksmą kaip žodis tampa kūnu. Ir visas fonas šviesus, saulėtas, lyg Čiurlionio pieva, pamėlęs sąmojaus žydra. — — — — — — —

Gavęs piemenio botagą į rankas, pirmą kartą pamačiau, kad gyvenimas nėra vien žaidimai. Peršėrus skerdžiui papliauška per nuogas blauzdas, norėdavau bėgt pas tėvą pasiskųst, bet vakare parginus galvijus ir apsiverkus, nerasdavau paguodos ir namie, atrodė, visi nusigręžė nuo manęs. Būti kunigu ir važinėti dviem baltais arkliais, pirmiau neganius deglų kiaulių, pasirodė, negalima. Tačiau didelėj broluvoj, kur per porą metų priauga naujas piemuo, mano botago tarnyba tetruko tris vasaras, kai tuo tarpu dėdei Topiliui, paskutiniam šeimoje, nesimatė nei galo, nei krašto. Piemenystės metais susipažinau iki slapčiausio užkaborėlio su Gaidžių kaimo trim laukais, kurie pakaitomis būdavo paliekami pūdymu. Krūmai, raistai, gojai, piliakalniai, dirvonai, tėkmelės, paupiai, darymai, kriaušiai, pakriūtės, skardžiai, paliūnės, paežerės kaip gyvos būtybės įsigraužė visam amžiui sąmonėn, kiekviena vieta su skirtinga nuotaika, čia linksma, čia nyku, ten svaigu, ten jauku, baisu, vietos su daugyve veidų, žiūrint koks dangus, ar saulė šviečia, ar apsiniaukę, vidurdienis, ar pavakariai.

Daug naujienų atnešė į ramią Gaidžių idiliją pirmasis pasaulinis karas. Saulėtą 1914 metų rudenį tas žodis aitvaru aplėkė visas apylinkes, netrukus mūsų daržuose rusai suvarė visos seniūnijos ūkininkus su arkliais, po obelim pastatė lyg ir kokias kartuves matuokles, išpaišytas skersiniais brūkšniais, privesdavo apsiverkusio kaimiečio arklį, pražiodydavo, užrašydavo didelėn knygon, vieni ašaroja, kiti šypsosi, išvartė tvoras, nubrazdino medžius, ištrypė kopūstus. Ir po to vėl viskas nurimo, kaime nė vieno vyro nemobilizavo, moterys tik verkė dėl savo vaikų, kurie buvo išvažiavę darbams į Rusijos miestus, jų tarpe buvo ir mano dėdė Antanas Tilvytis ir pusbrolis Kaziokas Žemaitis. Sirvydžių kolonistai ramino žmones, girdi, kepurėmis sumušim germaną, o kitų metų vasarą, nuo Utenos pusės pradėjus dundėti vokiečių patrankoms, ėmė raginti bėgti Rusijon, girdi, germanas ryja vaikus kur ateina.

Mano tėvas prieklojimėj jau tepė ratus, ėmė kraut vežimą, bet tai darė lyg nesavom rankom, kaimo vyrai pulkavosi ulytgaly, vakaruos vis pikčiau dudeno, sirvydiškiai maskoliai pleškėjo į rytus lyg pasvilintais padais, neatsigręždami atgal. Gaidžiškiai apsisprendė: mes — ne maskoliai, ką mum gali padaryt germanas? Tai buvo tam tikras patrijotizmo aktas. Užuot kinkę arklius, nuėjo į skardžius kasti slėptuvių.

Aš karą pradėjau eidamas septintus metus. Kad ir beveik badas, paskui — epidemijos, vaikiškai žiūrint, tai buvo margas, įdomus laikotarpis...

Pabėgus rusų valdžiai (jos visai neatsimenu, nes nedaug jos buvo Tauragnuose), pabėgus Sirvydžių maskoliams, aplinkiniai kaimai, ėmė plėšti jų paliktas sodybas, mano ir kitų vienmečių taikinys buvo jų pradžios mokykla, ten radome stebuklus, prisikrovėm vos apkabinamus glėbius spalvotų paveikslų, nebežinojom ką begriebti, nes vienas daiktas buvo gražesnis už kitą, žaisliniai raidynai, iliustruotos knygos, modeliai, viskas kaip sapne... — — — — — — —

Mano teta Jadvyga Tilvytytė, baigusi Saulės draugijos mokytojų kursus Kaune, dar stipriai laikantis vokiečiams, 1916 m. mūsų pirkioje apylinkės vaikams įsteigė slaptą mokyklėlę. Čia turėjom pamiršti akrobatinius skiemenavimus bei magiškas discipulkas, gavome į rankas Juozapo Zavadskio "Žiupsnelį" ir pradėjom skaityti raidė raidėn, rašyti be lenkiškų pridurkų, mokytis atmintinai "Arkliai vieną karštą dieną sunkiai vežė namo šieną", net mano motina, pasitraukus savo ratelį į kerčią, stebėdavos, kaip gerai jos seseriai Jadvygai viskas išeina....

Tačiau šis pragiedrulys neilgai truko, kitais metais Šėtos klebonas kun. J. Tilvytis išsikvietė seserį Jadvygą mokytojauti į savo organizuojamas mokyklas, nubėgau klėtelėn ir įbedęs nosį pagalvėn pirmą kartą gyvenime ėmiau taip graudžiai žliumbti. Lyg žemė būtų iškritus iš po kojų.

Ašaras nušluostė vėl linksma žinia. Gretimame Juknėnų kaime Motiejus Miškinis, prieš pat karą baigęs Daugpilio gimnaziją, gavo iš vokiečių leidimą atidaryti pradžios mokyklą. Čia jau buvo net specialūs suolai, per visą sieną kabojo abiejų pasaulio pusrutulių žemėlapis, ant stalo stovėjo gaublys, atjodavo uniformuotas inspektorius su briedžio koja, kartą atskleidė "Žiupsnelį" ir liepė man skaityti, ėmiau skubėti, pamiršęs skiriamuosius ženklus, ir gavau į perpetę tiek, kad tris dienas nešiojaus. Šią mokyklą lankė ir Motiejaus jaunesnysis brolis Antanas Miškinis... — — — — — —

Dulkė lietutis bevažiuojant su tėvu nežinomais keliais į Uteną. Nematyti kaimai, neregėti kalnai, dardam lyg mėnulio paviršium.

Sunkiausia buvo pirma savaitė be namų. Įsimetė toks gimtinės ilgesys, kad pirmą šeštadienį anksti paleistas po pamokų nutariau eiti pėsčias į Gaidžius, pyks ar nepyks tėvas, va, taip smaugia už kaklo maudulys, nėra kur dėtis. Bet kaip eiti? Neatsimenu kelio, kuriuo mane buvo atvežęs tėvas, net nežinojau, į kurią pusę sukt iš Utenos. Nusprendžiau žygiuoti vieškeliu į Tauragnus, o iš ten maniau jau kaip nors pasieksiu namus, nors ta kryptimi kur kas toliau. Įsidėjęs duonos griaunelę iškeliavau, einu giria į Mackėnų kaimą prisėdu prie šulinio užkąsti ir atsigerti, — buvau net pamiršęs papietauti iš to skubėjimo, — ir pasistiprinęs bei atsigaivinęs, žiūriu, ne viskas tvarkoj, saulė jau geruos pavakariukuos, o aš tik pradėjęs kelionę, kilo panika ir susiverčiau atgal į Uteną ir ten grįžęs didžiai stebėjausi, kad tą dieną saulė taip ilgai dar nesileido. Mat, svetimoje vietoje visiškai nesusigaudžiau, kurioj pusėj rytai, kurioj pusėj vakarai...

Skaudus buvo ir naujų mokinių priėmimo aktas progimnazijos didžiojoj salėj. Gelsva barzdele direktorius Pranas Gineitis iš lapo skaito pagal alfabetą pavardes, sugniaužęs nykštį laukiu, kada prieis prie Ž raidės, štai, perskaito paskutinę, sustoja, paskui pasveikina priimtuosius, mano pavardės kaip nebūta, laimingieji išsibėgioja iš salės, o aš vienas sėdžiu suole ir verkiu. Prieina direktorius ir klausia:

— O tu kuo vardu?

— Fulgenca Žemaitis! — atsakau.

Pr. Gineitis, kaip patsai tauragniškis, tuojau sumojo ir tarė:

— A, tai Fulgencijus Andrusevičius! Ateik rytoj į pamokas, priimtas!

Tai buvo pirmas kartas, kada sužinojau savo paties vardą ir pavardę kaip tat užrašyta metrikuose, mat, stojimui reikalingi dokumentai buvo sutvarkyti be manęs.

---

*) *Topilis — Teofilis Tilvytis; Pulgio mama buvo Tilvytytė, poetų Teofilio ir kunigo A. Tilvyčio-Žalvarnio sesuo.* Red.

Stasys Santvaras

V ystyklai

Žiedų ugnim liepsnoja sodai,
Liepsnoji tu, tarytum aguona! –
Atskrido laimė – Dievo gulbė –
Nutvisko vaiko šypsena...

Tu man sakai, tai vyšnios žydi,
Tai spindi saulėje langų stiklai — —
O ten – ant mūsų upės kranto, –
Kaip gulbės, plasta vystyklai...

Meilė

Kokia daili nusirpus uoga
Krante aplietam saulės spindulių! –
Regiu tave, kaip rožės žiedą nuogą,
Ir džiaugtis negaliu.

Esmi būry prie smuklės durų,
Ir tavo balsą smuklėje girdžiu — —
Tu meilę šoki girtai miniai burų,
Degi geismu godžiu...

Pabėgau aš į miesto kraštą –
Ir ten tave radau kitam glėby! –
Kaip greit sudraskė meilės žodžių raštą
Audra rūsčiai žvarbi!

Palikčiau aš tą vylių šalį,
Bet kur tavų kerėjimų nėra? –
Širdies aistrų sudeginti negali
Ir vasarų kaitra...

Kokia daili nusirpus uoga
Krante aplietam saulės spindulių! –
Regiu tave, kaip rožės žiedą nuogą,
Ir vėl myliu, myliu...

Pokalbis su motina

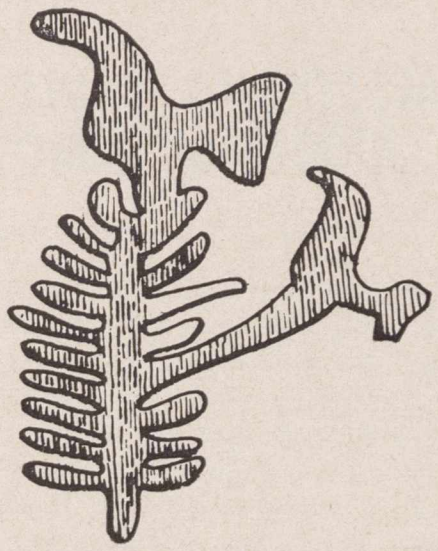
Nežinome, kur baigiasi žmogaus būties takai,
Ir nesuprantame, ką girios medžiai šlama — —
Kokie paiki ir neišmanėliai vaikai
Mes esam, mama!

Tu kryžium laiminai manų pavasarių dienas,
Tu laiminai ir mano išrinktą mergaitę, —
Lyg laiko paslaptis, kaip ryto naujienas,
Mes būtum skaitę...

Pavasario dienas sudaužė sutemų žaibai,
Mergaitės meilė menas, lyg sudegus žvakė — —
Ir nežinai, kodėl gyvi tokie darbai,
Kam širdys plakė...

Gal tu dabar šypsais pro langą erdvės debesų,
Žiūrėdama į mano vingų žemės kelią, —
O aš einu, o aš dar vis čionai esu,
Nors siela gelia...

Nežinome, kur baigiasi žmogaus būties takai,
Ir nesuprantame, ką girios medžiai šlama — —
Tikrai paiki ir neišmanėliai vaikai
Mes esam, mama!..

Antanas Gustaitis

Minoriškai

Aš juokiuos už kitus, kada skauda,
Iš savęs, kada širdžiai smagu,
Ir dainuoju pro mirusių raudą
Linksmoj puotoj girtų ubagų.

Kai likimas mūs eldiją iria
Į pravirkusią vėtrą rudens,
Aš sakau jums: dangoraižių girią
Panemunių lakštutė skardens.

Suokiu damom prie veidrodžio vartų,
Kad pro stiklą jaunystėn įleis,
Guodžiu aklą, jog tūkstantį kartų
Grįžta saulė padangių keliais.

Juodas paukštis mėlynėje plaukia,
Juodas paukštis ir draugo sudie!
O aš vis dar dainuoju: Palauki,
Nesugrauši mus, laiko rūdie!..

O aš vis dar juokiuos, kada skauda,
O aš vis dar, kai širdžiai smagu,
O aš vis dar pro mirusių raudą
Linksmoj puotoj girtų ubagų.

Bernardas Brazdžionis

☆

Jei visą žydėtų, jei visa kvepėtų,
Ir vynas, ir žemė, ir dangūs aukštieji,
Nereiktų svajotojų, ergo poetų,
Kurie kaip amforos, seniai ištuštėję...

Ir jeigu nebūtų upelio, kurs bėga
Per gimtąją žalią senolių sodybą,
Kuris kaip gyvenimo alfa-omega,
Tarytum sidabras iš sutemų žiba,

Jei kregždžių nebūtų, lengvų, kaip raketų,
Dienų kibernetikoj žvalios kur nardo,
Jauni išradėjai, išrast jas reikėtų,
Tarytumei lietų meteoritų mansardoj...

Jeigu
gegužyje — vyšniom, baltaisiais sapnais jei
nesnigtų žiemom,
Jei rudenį – derlium, o vasarą saule nelytų,
Po gimto pašelmenio gegnėm žemom
Kad Rūpintojėliai, lyg viltys dievotos, skurdžiai nepelytų, –

Reikėtų kitų archyvarų, kitų astronomų,
Kurie įžiūrėtų nematomą žvaigždę mažiausią
Visatos palatoj, ar Vilniaus senoj bibliotekoj
tarp miesto archyvinių tomų
Kaip laimę pergamento lapuos palietą, va,
pavyzdžiui, Lietuvą, – lobiais (ne grobiais!) gyvą ir gausią!

Kad visa žydėtų, kad visa kvepėtų,
Nereikia istorikų, reikia poetų...

IRENA JOERG

SUVALSTYBINTA SAULĖ PRIE JUODOSIOS JŪROS

Įspūdžiai iš kelionės šią vasarą

Kas lengvai gali atsisakyti nuo moderniškiausios šių laikų susisiekimo priemonės lėktuvo ir apsiima visus sunkumus bei nelauktus nepatogumus, surištus su automobiliu, kantriai pernešti, tas bus atlygintas nepamirštamais įdomiais kelionės įspūdžiais, patirtais belankant tautas, bestebint jų gyventojus, jų buitį ir gamtą.

Šį kartą smalsumas traukė į Vengriją ir Rumuniją. Norėta arčiau susipažinti su vadinama socialistine santvarka Sovietų satelitiniuose kraštuose.

Pasiekus Vengrijos sieną, kontrolė užtrunka apie 3-4 valandas. Uniformuoti muitininkai visai nesirūpina turistų nekantravimu; paniūrusiais veidais jie labai smulkiai atlieka savo pareigą. O po to prieš tave atsiveria begalinės laukų lygumos, vadinamos puszta. Javų jūros pakraščiuose kaikada pamatai žilagalvį senelį, ganantį avių bandą. Vienur kitur saulės išdegintose pievose riogso didžiulis medinio šulinio stuobrys; prajojančio raitelio pasibaidęs žirgas laukiniais šuoliais nešasi tolyn ir dingsta pakilusiose dulkėse, ir puszta vėl tęsiasi begalybėn. Atrodo, tarytum čia visi būtų maru išmirę, lyg pats laikas būtų sustojęs.

Akys pavargsta, veltui ieškodamos žalumos ir šešėlio! Lygumų melancholija visu sunkumu užgula krūtinę, ir, lyg neprašytas svečias, širdin įsibrauna nenugalima vienuma! Bet netrukus akys vėl prasiveria ir seka besikeičiančius vaizdus; abipus asfaltuoto neblogo plento, vienas šalia kito išsirikiavę, mažučiai kaimų namukai, aukštais vartais nuo kaimyninių akių atskirti, margai nudažyti, išduoda kiekvieno savininko mėgstamą spalvą (o ji dažniausiai ryškiai žalsva.).

Jei tokie vartai yra atverti, galima pamatyti kiemelio vidų, kurio purve maudosi kiaulės, krykštauja žąsys, o ant palangės suolelio sėdi senutė ir ant savo kelių migdo naujagimį anukėlį. Basi vaikai žaidžia daugiausia pašalinėse kaimų gatvelėse, kurios skęsta molėtoje žemėje ir slepiasi dulkių debesyse.

Nuo oficialaus asfaltuoto plento niekam nepatartina nė žingsnio pasukti "iš kelio". Taip pat ir žemėlapio nereikia iš rankų paleisti, nes, jei paklausi gyventojų, kaip toli dar, pvz., Berettyorijalu, Kisujszallas ar Torokszentmiklos, niekas apie tokią vietovę nebus girdėję... nors ji ir būtų čia pat, vos už poros kilometrų. Veltui stengsis svetimas turistas išskaityti vengriškus kelių užrašus. Bet ištarus "Budapest", kiekvienas tuojau supranta ir su tam tikru išdidumu rodo į tą pusę.

Dviejų milijonų gyventojų vengrų sostinė, išsiplėtusi ant abiejų Dunojaus krantų, bematant sužavi turisto širdį. Tasai daugelio puikių tiltų miestas yra senos kultūros ir meno liudininkas: gotiško stiliaus Matthias bažnyčia, XVIII šimtmečio parlamento rūmai, tautinė galerija, mokslo akademija, meno muziejus, XVI šimtmečio paminklinis turko Gul-Baba kapas, — tai vis atrakcijos, pro kurias nepraeisi nepasidoėjęs. O nuo 235 metrų aukštumo Gellert kalno prieš tave atsiveria nepamirštamas viso miesto vaizdas.

Lankytojų su užsienio valiūta (daugiausia iš Vakarų Europos kraštų) laukia moderniškas, apskritos formos, neseniai pastatytas viešbutis Budapest. Mokėdamas į dieną 25 dolerius čia būsi labai laukiamas svečias, ir rasi viską, ko tik širdis geidžia: tarptautinę gerai organizuotą virtuvę (norint, galima skonėtis ir specialiais vengrų patiekalais), puikų vyną, malonias, tautiniais kostiumėliais apsirengusias "Juliszkas" ir, žinoma, tikrą čardašo muziką.

Bet kai tie visame pasaulyje pažįstami čigonų muzikos garsai vis pasikartodami pradeda tirpinti širdį ir skandinti kažkokian neišreiškiaman sentimentaluman, tada pagaliau susigriebi, kad iki šiol dar tau neteko matyti tikrai laimingo veido , neteko išgirsti iš gilumos skambančio juoko ar bent nerūpestingo iš anksto neapgalvoto ir nepasverto pokalbio... Tik pradėjęs bastytis po plačius Budapešto bulvarus, pradedi suprasti prislėgtą vengrų nuotaiką. Daugelis stebinčių akių liūdnai seka laisvą turistų judėjimą, jų automobilius, aprangą ar ant rankų blizgančius papuošalus. Krautuvių vitrinų tuštumas čia primena karo metus. Labai menkai apsirengę žmonės sėdi kavinėse, kurių išorinėse sienose dar tebėra kulkų ir sprogmenų padarytos skylės, išlikusios dar nuo paskutinio sukilimo... Ilgai trunka, kol vienas kitas iš senesnės kartos parodo tau pasitikėjimo. Į visus klausimus atsakinėja apatiškai, tik bailiai apsidairęs.

— Ar rusai?... Prašau — jų pilni kampai, jie civiliai... reikia būti atsargiam...

— Produkcija? Viskas eksportui.

— Vilties? Jos turėjome ir 1958 metais... ir šito bulvaro asfaltas buvo raudonas nuo kraujo...

— Ne, badauti nereikia. Bet daugiau nieko. Malonu, kad giriate mūsų vyną, tad "egisekungre" — į jūsų sveikatą!

Atsidūrus vėl prie sienos, ausyse dar tebeskamba Liszto Vengriškoji rapsodija, o prieš akis iškyla monumentalinis plakatas su užrašu: "Socialistų komunistinė Rumunija maloniai kviečia". Bet tasai "malonumas" greit dingsta, kai automobilį apspinta ginkluoti "rubežiečiai". Čia pat gauni įsakymą išlipti ir pasijunti iš visų pusių tiriamas Po to įbruka tau į rankas pluoštą popierių ir įsako keturis (!) kartus juose pažymėti visus su savim vežamus asmeniškus "vertingo metalo" daiktus: laikrodžius, žiedus, sages ar apyrankes ir pn. Pasą taip pat tenka nurašyti. Tuo tarpu varčiami lagaminai, ir net auto sėdynės mėginama atplėšti. Tikrintojų mandagumas ne pavyzdingas, bet dėl to nusiskųsti nepatartina: būsi apšauktas buržujum, ir kontrolė užsitęs dar keliom valandom ilgiau. Geriausia apsišarvuoti kantrybe ir elgtis, lyg būtum be nervų.

Bet po to Rumunijos derlingų laukų jūros bematant atkreips tavo dėmesį ir tu nusiraminsi. Važiuosi tiesiais plentais vienas, ant jų retai kokį automobilį tepamatydamas. Dažniausiai pravažiuoji pro čia pat taisomą seną sunkvežimį arba apdraskytą čigonų vežimą, iš kurio meiliai mosikuoja baisiai susivėlę pusnuogiai vaikai. Kitur vėl pravažiuosi gausiai susispietusius vyrų ir moterų būrius, dirbančius didžiuliuose, vos akimis aprėpiamuose laukuose, kurių pakraščiuose riogso kaimelių lūšnos ir čigoniškos "buveinės", kurių geriau nebūtum matęs...

Didesnėse vietovėse matyti daug industrijos ir modernūs, vienas nuo kito neatskiriami darbininkų kvartalai. Šaligatviuose daug paprastai ir vienodai apsirengusios minios. Trumpai sustojus, čia pat apspinta būrys vaikų, prašančių kramtomos gumos ar pieštukų. Netrukus įsidrąsina ir moterys, rodo į skepetaites ir bliuzes... Prieina ir vyrai. Siūlo "atpirkti" nailono marškinius ar pakeisti dolerius...

Tos nuolat ištiestos, prašančios rankos gali liūdnai nuteikti, bet tik tol, kol dovanosi priešpaskutinę nosinę. Daugiau nesigraudinki, jeigu ir pamatysi apskurusią jauną gatvės šlavėją, kuri, išvertusi sąšlavų kibirą, ieško jame kokios liekanos, o radusi, ją čia pat suvalgo...

Bukareštas stebina didžiuliais parkais, gausiais gėlynais ir plačiais bulvarais. Žinoma, nėra būtina aplankyti visus 38 muziejus, tačiau XVII šimtmečio Cretulescu bažnyčia, opera arba Sutu Rūmai yra verti didesnio dėmesio, ir jų grožis ypatingai ilgai pasilieka atmintyje.

Gatvėse turistų iš Vakarų labai maža. Nors krautuvių vitrinos ir šiek tiek pilnesnės, bet nedaug kuo tesiskiria nuo Budapešto. Ir čia reikia gerokai "pasišvaistyti" gatvėmis, kol užtinki krautuvę su vaisiais, prie kurios jau stovi žmonių eilės. Prie mėsos krautuvių kasdien stovima 4-5 valandas.

Pasiekus Juodosios jūros pakrantes, į akis čia tuojau krenta komunistinės valdžios pastangos architektūroje išreikšti rėžimo didį ir galingumą. Lyg iš gausybės rago išberti kurortų pastatai pompastiškai stiebiasi į socialistinę padangę. Vienas už kitą impozantiškesni, tarytum varžosi, kas iškils aukščiau iš žalumynuose paskendusių statulų-paminklų ir tropikinių augalų.

Visi kampai užkampėliai tvarkomi, laistomi. Kelių kvadratinių metrų aikštelėse dešimtimis susispietusios moterys ravi gėles ir klegėdamos smalsiai seka atvykstančius turistus.

Čia pat ir jūros ošimas ir saulės šiluma.

Bet jau labai greitai susižavėjimas ima tirpti, kai išgirsti, kad tavo jau iš anksto užmokėtas viešbutis, "gaila," yra nelauktai užimtas vienos Rytų delegacijos... Arba, kai parodai kambarinei, kad vonia dar neišvalyta, kad dušas nepraleidžia šilto vandens, o durys sunkiai užsidaro. Pamatysi nepatenkintai trūkčiojamus pečius ir monotonišką "da, da, da..." Labai retai kada svetimą kalbą mokąs personalas nustemba, kad Vakarų svečiai kreipia dėmesį į tokius "mažmožius" ir siunčia tave pas "draugą direktorių", kurių kiekviename viešbutyje yra net keliolika. Jie, be abejo, stengiasi kiek įmanydami sušvelninti daugelio turistų nusivylimą, tačiau reikalai negerėja ir skundai nesibaigia...

O tie turistų skundai įvairiausi: vieniems maistas primena karo metus, kiti jau seniai negauna Vakarų Europos spaudos, tretiems rankšluoščiai ir lovos atsiduoda pelėsiais... Dar kiti norėtų daugiau mandagumo iš aptarnaujančio personalo... arba ieško galimybių automobilio servisui...

"Bet labai prašau, mieli ponai, Bukarešte yra restoranų ir mechanikos dirbtuvių. O čia — norite jūros? Va, prašau! Minkštutėlis smėlynas, gėlės — prašau! Kazinuose muzika ir gėlės. Norite dar daugiau? Prašau — geriausia progą iš čia labai pigiai aplankyti Krymą arba Istanbulą."

Rumunijos intelektualai, nors ir atsargūs, greit įgauna pasitikėjimo "vakariečiais" ir dar greičiau paneigia rumunų bendradarbiavimą su Sovietų sąjunga. Klausiant, kokia socialinė grupė čia geriausiai laikosi, lakoniškai atsakoma: "Toji, kuri su komunistų partijos knygute kišenėje" Čia suvalstybintas ne tik kiekvienas ant medžio kabantis riešutas, — jau iš anksto paskirtas eksportui, — bet ir žmonės, taip kaip ir mūsų širdys bei mintys..."

Į tuos super-kurortus, valdžia, be abejo, sukišo daug pinigo ir medžiagos. Tačiau toji sistema pavertė žmogų į pigų automatą, be žinojimo, be principų ir be noro ką nors veikti. Kam? Tik ne sau. Tat ir slegia visus apatija.

Svečiai iš Rytų vienok čia jaučiasi laimingi, ypač tokio režimo sistemoje auganti jaunoji karta. Ji vaikštinėja daugiausia grupėmis tarp gėlynų su tranzistoriniais radijo aparatais rankose, neretai dainuoja "Maskvos naktys", viešai apsi-

Nukelta į 17 psl.

Po poezijos rečitalio Aldonai Eretei įteikiamos gėlės.

Prie stalo E. Bradūnaitė.

Actress Aldona Eretaitė after a poetry racital given on July 5 at the Youth Center in Chicago, Ill.

Foto A. Gulbinskas

JAV ir Kanados lietuvių

TREČIOJI TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ

Trečioji Tautinių šokių šventė .....

Lietuviai išeivijoje yra pasižymėję dideliais kultūriniais įvykiais, — kaip Dainų, Tautinių šokių šventės, Kultūros, Jaunimo kongresai, seimai, meno parodos, operų pastatymai ir t. t.

Šiais jubiliejiniais Laisvės Kovos Metais vienas didžiųjų ir svarbiųjų kultūrinių įvykių buvo III-ji Tautinių šokių šventė, vykusi liepos mėn. 7 dieną Čikagoje.

Kiek daug reikšmės tokios šventės turi jaunimui, rodos, aiškinti nereikia. Vien tik subūrimas tokion masėn jau yra didelis įvykis. Pridėjus paruoštą programą, gaunasi maždaug ištisų metų įtemptas, gyvastingas kultūrinis darbas, susietas su lietuviškąja veikla, paliekąs pėdsakus gal net visam jaunuolio gyvenimui. Tuo būdu lietuviškam jaunimui duodama proga susiburti, susidraugauti, darbuotis, o kartu ir pajusti kultūrinių savo tautos vertybių grožį, pamėgti tas vertybes, kurios tradicijos keliu ateina iš gilios senovės ir kurios šiandieną padeda lietuvybės gyvumo palaikymui ir reprezentacijai svetimuosiuose.

* * *

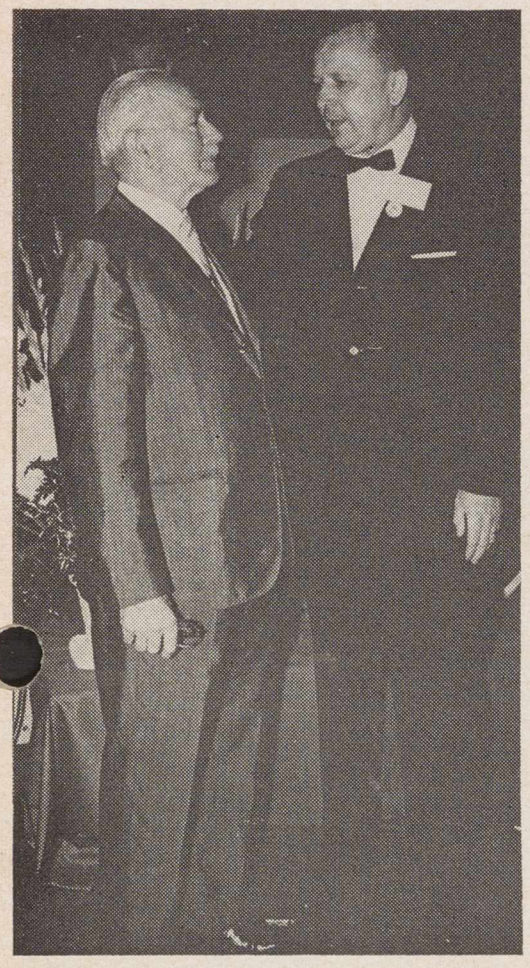
III-ji Tautinių šokių šventė buvo labai įspūdinga. Šventei rengti komitetas, kuriam vadovavo dr. Leonas Kriaučeliūnas, pasistengė, kad ji būtų išgarsinta netik savųjų, bet ir svetimųjų tarpe. Komiteto nariai savo pareigas ėjo stropiai. Nuvykusi delegacija pas Čikagos mėrą Daley, išgavo 7-tąją liepos Lietuvių Dienos paskelbimą. Ne tik lietuvių, bet ir amerikiečių spauda prieš ir po šventės dėjo plačius aprašymus, pailiustruotus foto nuotraukomis. Tautinių šokių grupės po praėjusios šventės persiorganizavo, susicementavo, įsisteigė naujų. Grupių ir šokėjų skaičius prašoko pirmąsias šventes: dalyvavo per 50 šokių grupių, daugiausia iš JAV ir Kanados, viena iš Urugvajaus. Vien iš Los Angeles dalyvavo dvi grupės su apie 50 šokėjų. Tai geras ženklas: priaugo lietuviško jaunimo, mėgstančio lietuvišką šokį, per jį ateinančio į lietuviškąją bendruomenę.

Liepos 5 d., penktadienio vakarą, įvyko Tautinių šokių šventės atidarymas. Prie Jaunimo Centro rinkosi būriai pagerbti žuvusių už Lietuvos laisvę. Kalbėjo LB Čikagos apygardos valdybos pirm. A. Juškevičius ir LB Kanados krašto valdybos pirm. A. Rinkūnas.

Uždegtas aukuras. (Tai atliko O. Ivaškienė).

Padėtas vainikas. Nuaidėjo himnai ir "Marija, Marija" giesmė.

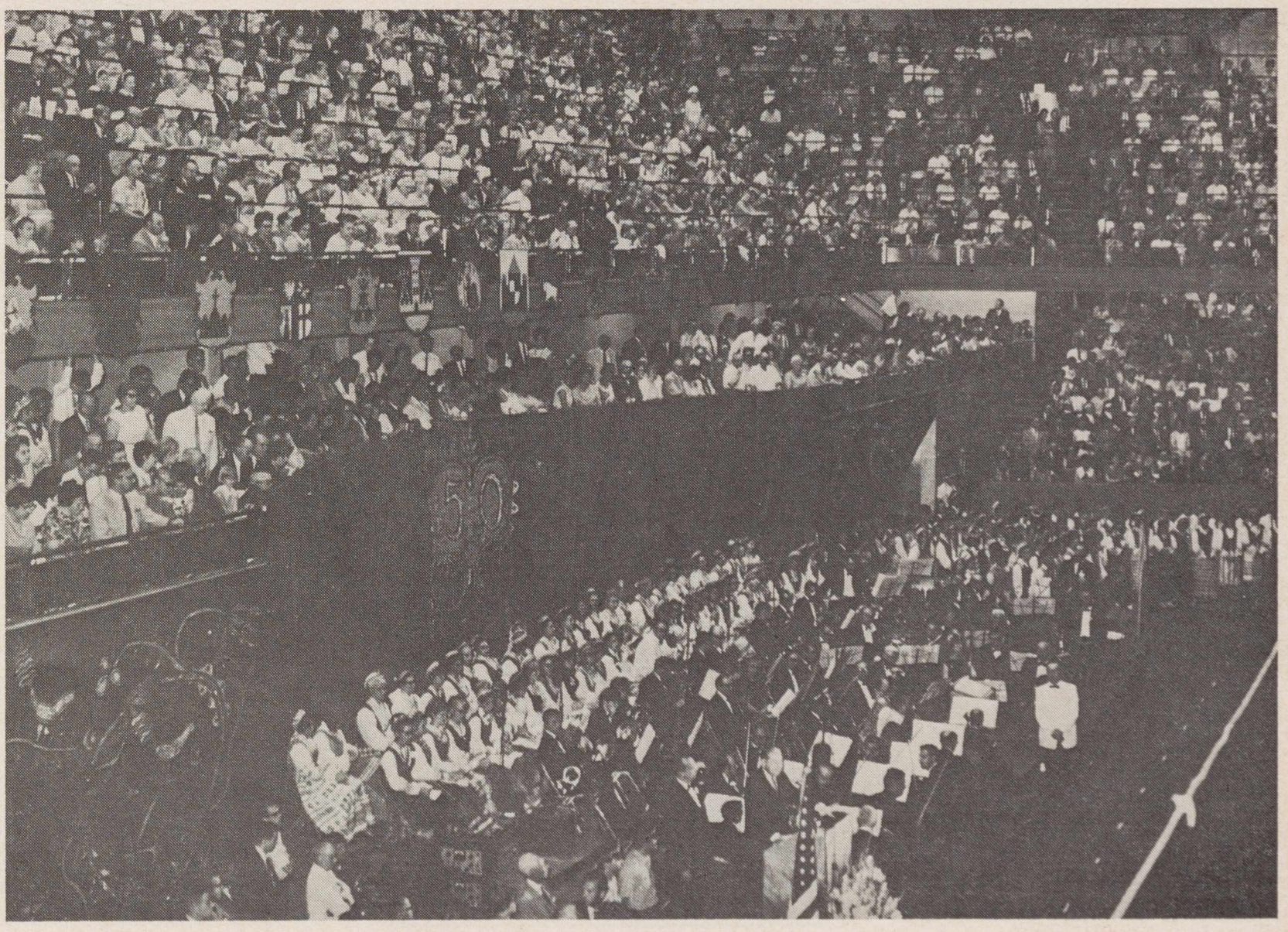
Po tų iškilmių Jaunimo Centro salėje įvyko aktorės Aldonos Eretaitės poezijos rečitalis tema "Nuo Donelaičio iki Brazdžionio". Aldona Eretaitė, vokiečių teatro aktorė, buvo atkviesta į JAV pravesti šventės šokių programą. Jos poezijos

PLB pirmininkas J. Bačiūnas ir šokių šventės rengimo komiteto pirm. dr. L. Kriaučeliūnas.

J. Bachunas, President of the World Lithuanian Community, and Dr. L. Kriaučeliūnas, General Chairman of the Third Lithuanian Folk Dance Festival.

Foto A. Gulbinskas

Kalba Illinois valst. gubernatorius S. Shapiro.

Illinois Governor Samuel Shapiro addresses audience at International Amphitheatre.

Foto L. Kantas

Jaunimo Centre pagerbiant žuvusius už Lietuvos laisvę.
Iš dešinės A. Eretaitė, J. Jasaitis, A. Rinkūnas, J. Kapočius...

Commemoration ceremonies for fallen Lithuanian heroes at Chicago's Youth Center.

Foto A. Gulbinskas

rečitalis buvo naujiena klausytojams, girdintiems tik mūsų teatro aktorius ir šiaip deklamatorius mėgėjus. Jos rečitalyje mūsų poetai prabilo nauju tonu ir sušvito naujomis varsomis. Tai pastebėjo vėliau ir recenzentai. Šalia jos į programą įsijungė ir čikagiškis aktorius L. Barauskas, padeklamuodamas jaunesniųjų poetų kūrybos. Vakarą pamargino Urugvajaus liet. tautinių šokių grupė Gintaras. Programą pravedė E. Bradūnaitė.

Jaunimo Centro salėj šoka Urugvajaus šokėjų grupė Gintaras.
Lithuanian folk dancers from Uruguay.

Foto A. Gulbinskas

Jievaro tiltas.
The Bridge.

Foto A. Gulbinskas

o o o

Šeštadienio rytas. Šokių grupės renkasi į Amphiteatrą generalinei repeticijai. Ten buvo darbo darbelio ne tik šokėjams, bet ir vadovams, o ypač daug vyriausiajai vadovei Jadvygai Matulaitienei. Visas atskiras grupes reikia sulydinti į vieną darnų vienetą! Uždavinys didelis. Nuo jo pareis šventės pasisekimas. O čia visi skuba baigti repeticiją, kad liktų laiko pasiruošti baliui, kuris daugumai jaunimo tikra svajonė.

Balius. Nors vieta nuošali, bet žmonių į jį sugužėjo sausakimšai.

Balius turėjo ir savo oficialiąją dalį. Jį atidarė baliaus rengimo komiteto pirm. Ona Gradinskienė. Programą vedė Jonas Jasaitis, JAV LB tarybos narys. Sveikino konsulai: dr. P. Daužvardis iš Čikagos ir dr. Jonas Žmuidzinas iš Toronto. Buvo pagerbti visi tautinių šokių mokytojai — jiems įteiktos simbolinės dovanos: bronzinė šokėjų pora.

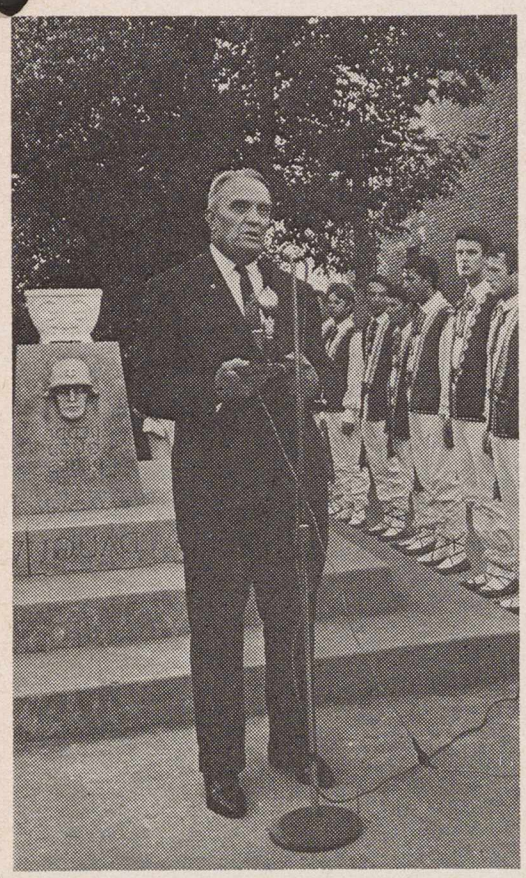
Jaunimas linksminosi, vyresnieji džiaugėsi jaunimu.

* * *

Liepos septintosios dienos iškilmingą šventės nuotaiką jau buvo galima justi bažnyčiose, kur vyko pamaldos. Galingai skambėjo chorai, su jų giesmėmis jungėsi dalyvių maldos ir lūkesčiai.

2-rą valandą po pietų visas Amfiteatras buvo pilnas žmonių: rinkosi šokėjų grupės, skubėjo ir tie, kurie norėjo kaip nors patekti, nespėję iš anksto įsigyti bilietų. Iš tikrųjų, būtų buvę žiauru pavaryti nuo durų nors vieną šokio entuziastą mėgėją. Nors pritrūko bilietų ir nebebuvo vietų, visi atėjusieji buvo įleisti salėn. Eikit, žiūrėkit ir plokit. Pilna salė žiūrovų, daug jų tarpe svetimtaučių.

Prie paminklo žuvusiems kalba A. Rinkūnas, Kanados krašto bendr. pirmininkas.

A. Rinkūnas, President of the Lithuanian Canadian Community, addresses audience during the commemoration ceremonies for fallen Lithuanian heroes.

Foto A. Gulbinskas

3-čią valandą šventė prasidėjo, grojant orkestrui komp. B. Budriūno specialiai parašytą maršą "Ei, jaunieji". Įžygiavo į salę, savo vadovų lydimos pirmosios grupės. Deja, apšvietimas nepakankamas, sunku susidaryti bendrą įspūdį, nes viskas skendo prieblandoj. O jaunimo gretos žygiavo ir žygiavo. Žygiuoti smagu, rodos, kas nešte neštų. Na, ir sunešė apie 1500 šokėjų!..

Publikos tūkstantinės minios nesiliovė plojusios... Net maršo garsų nebuvo galima girdėti. Grupes pristatinėjo vyr. programos vadovė J. Matulaitienė.

Foto A. Gulbinskas

Linelis. šoka vienos mergaitės.
The Flax.

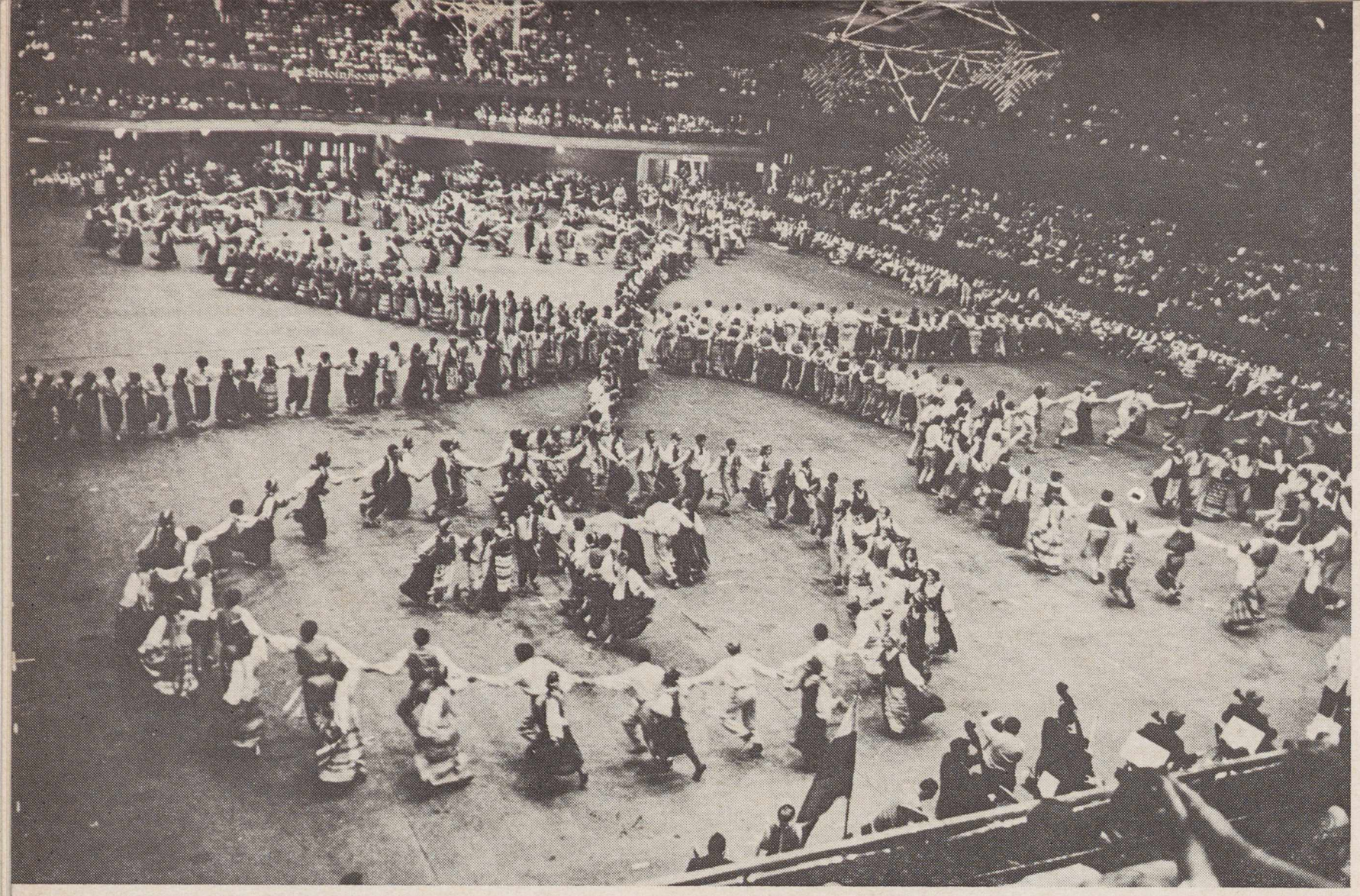

Publikos dalis poezijos rečitalio metu Jaunimo Centro salėj.

Pirmose eilėse iš dešinės matyti: K. Bradūnas su žmona, dr. Kriaučeliūnas, M. Rudienė, J. Kapočius, dr. P. Daužvardis su žmona, Kajeckienė, ir kt.

At the poetry recital.

Foto A. Gulbinskas

Malūnas. šoka visos grupės.
The Windmill.
Foto A. Gulbinskas

Aktorė Aldonas Eretaitė ir muzikas J. Zdanius pertraukos metu.
Mistress of ceremonies Aldona Eretaitė and conductor of the Lith. Folk Dance Festival Symphony Orchestra Jonas Zdanius during intermission.

Oficialų šventės atidarymą pradėjo komiteto pirm. dr. L. Kriaučeliūnas. Sveikino Lietuvos atstovas JAV-se J. Kajeckas ir Illinois gubernatorius Samuel Shapiro. Kalbos buvo trumpos Nenusibodo. Pasigesta tik JAV LB valdybos pirmininko žodžio.

Į šventę atsilankė dvi Nixono dukterys ir jaunasis Eisenhoveris. Juos publika, ypač jaunimas sutiko entuziastingai.

Prasidėjo programa. Ją vedė akt. Aldona Eretaitė. Nors ji vokiečių teatro aktorė, kalba gerai lietuviškai, be svetimo akcento.

Šokiai. Šustas, Jievaro tiltas, Sukčius. Pinasi, keičiasi figūros, švyti jaunyste žydintys veidai, mikliai pagauna taktą kojos. Orkestras trenkia iš peties. Solistas Algirdas Brazis ir Marijos Mokyklos bei Mergaičių ir Moterų choras pritaria. Tai labai gražu, tai naujovė!

Toliau: Landytinis. Lenda ir lenda šokėjai pro pakeltas rankas nesuskaitomą kartų skaičių...

Linelis. Audėjėlė. Aštuonytis. Vėl šokius lydi dainos. Tie šokiai rodė, kaip gražiai ir greitai apdirbami linai iki siūlų ir išaudžiamos lietuviškais raštais drovės.

* * *

Po pertraukos pasipylė jaunųjų (vaikų) šokėjų gretos, pašokusios lengvesnių, paprastesnių šokių. Tai Suktinis, Žvejų polka, Ožiukai (šoko vien berniukai). Pas močiutę augau (vien mergaitės).

Gražu buvo žiūrėti, kaip mūsų lietuviškų mokyklų jaunimėlis vejasi vyresniuosius. Su kokiu entuziazmu sukas! Tai užtikrina ateitį. Neabejotina: po šios šventės dar seks kitos, ir dar kitos, nes priauglio yra. Ir jo dar bus.

Po jaunųjų — vėl išėjo vyresnieji. Išsitiesė milžiniškas iš 28 grupių Malūnas. Publikos plojimams nėra galo. Taip visų mėgiamas tas šokis. Bet ir nuostabus jis, audringas, pagaunantis, kartu ir žiūrovą sukantis.

Po Malūno — mergaičių Kepurinė, Kadrylinis, Ketvirtainis, vyrų Pakeltkojis; ir vėl mergaitės: Blezdingėlės. Atsikvėpę vyrai įsijungia į Gyvatarą, ir Subatėle užbaigiamas Trečiasis JAV ir Kanados Lietuvių Tautinių Šokių Festivalis.

Jauniausių šokėjų gretos ateina į "sceną".
The youngest dancers enter the "stage".
Foto A. Gulbinskas

D. Eisenhower, taut. šokių šventės svečias; dešinėje — losangelietė Lena Žukaitė.
David Eisenhower at the Folk Dance Festival.

Foto L. Kantas

* * *

Salėje tankėja gretos — tai jaunieji užpildo tarpus. Vaizdas netikėtas, puikus. Iš jaunų krūtinių išsiveržia "Apsaugok, Aukščiausias" ir Lietuvos himnas. Tai malda ir pasididžiavimas. Tai pažadas ateičiai, tai priesaika Tėvynei Lietuvai! "Ir šviesa ir tiesa mus žingsnius telydi!" Įspūdis neišdildomas. Daug kam išspaudžia ašarą. Kur mes? O kur Lietuva? Ir, rodos, čia pat pasigirsta atsakymas: ji mumyse, ji jaunime, atsiliepianti poeto Brazdžionio žodžiais: "Aš čia — gyva, aš čia - gyva!"

Šventę uždaro JAV LB prezidiumo pirmininkas Juozas Kapočius.

Grojant Broniaus Jonušo maršą, pačiam kompozitoriui diriguojant, iš salės iššygiuoja įkaitusiais veidais šokėjų grupės.

Plojimai, plojimai!..

Iki pasimatymo IV-tojoj šokių šventėj!..

Iki pasimatymo kasdienybėje, besiruošiant šventėms.

Ona Razutienė

Audėjėlė.
The Young Weaver.

Foto L. Kantas

KNYGOS IR AUTORIAI

MIESTO PRAEITIS, IŠKILUSI IŠ ROMANTINIŲ GELMIŲ

Palių Jurkų kaip rašytoją mes jau pažįstame iš jo novelių rinkinio "Pavasaris prie Varduvos" ir iš premijuoto romano "Smilgaičių akvarelė". Dabar pasirodė nauja šio autoriaus knyga, pavadinta "Ant Vilnelės tilto". Į ją ir norėtume nors trumpai pažvelgti.

Tai 26-šių legendų rinkinys, gimęs iš nuostabiai lakios Jurkaus kūrybinės vaizduotės ir iš Vilniaus meilės. Visos legendos susijusios su mūsų sostine Vilniumi, kuriame autoriui kadaise teko gyventi ir studijuoti.

Kas į Vilnių kartą įsimylėjo, tas amžinai lieka jo grožio ir jo burtų sužavėtas, neatmezgamai surištas, neatlaidžiai jo ilgesio kankinamas. Taip atsitiko ir su jaunu studentu Jurkum, kuris nusikėlė į Vilnių baigti humanitarinių mokslų. Pavergė miestas jo sielą, sužadino vaizduotę, ir, štai, to susižavėjimo vaisius — kad ir po daugelio metų, pasirodęs legendų rinkinys Vilniaus temomis.

Viena iš romantiškiausių Vilniaus vietų — tai tiltas ant Vilnelės upės. Ne didelis tiltas ant Neries, bet mažas, nežinomas ant Vilnelės. O gal tokio tilto ir iš viso nebuvo? Kas ten dabar besuseks. Bet užtat koks jis gyvas ir kaip tikrai esąs autoriaus vaizduotėje ir jo kūryboje. Ant jo stovint, autoriaus vaizduotėje iškyla Vilniaus praeitis su linksmais studentais, su kunigaikščiais ir karalaitėmis, su poetais, didikais, dailininkais, skulptoriais ir riteriais, su astronomais, kariais, vienulynais, su bažnyčiomis, bokštais, balandžiais, vaizbūnais ir kitais ano meto žmonėmis ir daiktais. Autorius pažvelgia į juos iš kurio nors kampo, ir jo vaizduotėje (o kartu ir mūsų) susikuria gražios, romantiškos, teikiančios savotiško pasitenkinimo ir džiugesio legendos. Ne visos jos linksmos ir baigiasi laimingai; tačiau ne vien laimėje ir džiaugsme kūrybinis džiugesys.

Legendos sukurtos grakščiu stiliumi, kuris susidaro iš taikliai parinkto žodžio, skambaus sakinio, gausaus, darnaus poetinių priemonių parinkimo ir pritaikymo. Savo stiliaus puošnumu Jurkus primena Oskara Uaildą. ir tuo būdu pelno esteto vardą. Jo legendos pasižymi ne tik stiliaus elegancija, bet ir turinio kilnumu. Be to, jos sukurtos su didele meile vaizduojamiems personažams, nežiūrint, kokie jie bebūtų: didikai ar elgetos, karaliai ar paprasti žmoneliai.

Paulius Jurkus savo legendų rinkinį pats ir iliustravo, nupiešdamas po atitinkamą vaizdelį. Jo iliustracijos literatūros mėgėjui jau nebe naujiena: jis yra iliustravęs kitų leidinių ir nupiešęs daugybę viršelių. Jo grafika, kiek linkusi į abstraktą, grakšti, estetiška, maloniai nuteikianti. Tie du autoriais talentai čia randa gražią sintezę. Skaitytojas, paėmęs Jurkaus knygą į rankas, turės dvigubo džiaugsmo. **J. T.**

— "Argentinos Lietuvių Balsas" savo kronikoje rašo, kad Argentinos moterų žurnalas Para Ti (Tau) š. m. kovo 18 d. numeryje (nr. 2384) išspausdino **Oscar de Lubicz Miloszo** (Milašiaus) eilėraštį Despertar (Atbudimas).

Žurnalo skaitytojams paaiškinimą parašė Maria Angelica Bosco, pažymėdama, kad kūrinys paimtas iš ispaniško Milašiaus kūrybos leidinio, sudaryto ir iš prancūzų kalbos versto poeto Lysandro Z. D. Galtier; įžanga — Adolfo de Obieta.

O. d. L. Milašiaus poezijos antologija ispaniškai galima gauti Arg. Liet. Balso leidykloje: Jose L. Suarez 5684, Buenos Aires, Argentina.

Gražiai įrišta 196 psl. knyga kaštuoja 300 pezų.

Argentinoje išleidžiama II-ji laida knygos "Lietuviai Argentinoje", kurią suredagavo ir išleido J. Brizgys ir J. Papečkys. Dabar knyga papildoma naujomis foto nuotraukomis ir aprašymais.

Visais reikalais rašyti: Sr. Jonas Papečkys, Maipu 3673, Rosario S. FE, Argentina.

—**Gražinos Tulauskaitės** poezijos rinkinys "Vakarė banga" ką tik išėjo iš spaudos. Knyga gražiais aksominiais viršeliais, turi 128 psl. Išleido "Lietuvių Dienų" leidykla, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, Ca-

---

— Lietuviai saleziečiai Italijoj, Castelnuovo Don Bosco, ir toliau leidžia knygas. Ką tik išėjo iš spaudos P. Orintaitės rinktinė "Liūdnai linguoja lelija". Čia sudėti pirmieji P. O. rinkiniai ir pluoštas naujų eilėraščių.

Taip pat išleista dvi naujos S. Tomarienės knygutės vaikams: pasaka "Tinginė ir darbštutė" ir eiliuota legenda "Paskendusi pilis". Knygutės po $1.00.

MŪSŲ PASTOGĖ

BENDRUOMENĖS LAIKRAŠTIS
AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY

Australijos lietuvių savaitračio antraštė.

● **"Mūsų Pastogė"**, Australijos lietuvių savaitraštis, redaguojamas poeto **Vinco Kazoko** ir leidžiamas Sydnėjuje A. L. B. Krašto valdybos atspausdino jau 1000-tąjį numerį, kuriame šios sukakties proga randame daug sveikinimų ir gražių linkėjimų Jungdamiesi prie sveikintojų, linkime šiam kruopščiai redaguojamam savaitraščiui nenuilstamai žadinti tėvynės meilę ir savo tautinės kultūros dvasią Australijos lietuviuose.

NAUJOS PLOKŠTELĖS

— Neseniai pasirodė ilgo grojimo HF plokštelė **"Lietuviškos vestuvės"**. Išleido Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugijos Montrealio skyrius. Tai Lietuvoj išgarsėjusio spektaklio "Kupiškėnų vestuvės" įrašas. Plokštelė gaminta RCA Vicor Kanadoje.

Vestuvių spektaklyje yra 6 paveikslai: Piršlybos, Mergvakaris, Užgėrų rytas, Piršlio korimas, Sodo pirkimas ir Vestuvės. Vaidina kupiškėnai vyrai ir moterys; vyriausia jų gimusi 1898 m. jauniausias — 1932; čia į klausytoją prabyla autentiška tautosaka: piršlio ir tėvų derybos suderant dukters pasogą, piršlio oracija, jo testamento kalba, vestuvinės dainos ir sudaro visą vestuvių apeigų vaizdą.

Plokštelės turinio apibūdinimą parašė montreališkė M. Jonynienė, angliškam skaitytojui plokštelę pristato bostoniškė Skirmantė Makaitytė. Aplanko viršelį puošia dail. O. Šablauskienės grafikos darbas— stilizuotas rūtų vainikas.

Plokštelės kaina: $5.50. Platina: "Krivulė", (ved. P. V. Zubas), 5260 10th Ave., Montreal 36, P. Q., Canada.

Fine Music Records Clevelande išleido antrą pažymėtino lygio plokštelę — Clevelando jaunimo ansamblio "Aukuro" įdainuotų liet. liaudies dainų ir orginalių kompozicijų ilgo grojimo (Compt. Stereo) plokštelę su kanklių orkestro akompanimentu. Dir. A. Mikulskis, kanklių vad. O. Mikulskienė.

Vienoje plokštelės pusėje liaudies ir originalios kompozitorių dainos, kitoje pusėje — A. Mikulskio kompozicija "Saulės ratas" — keturių metų laikų chorinis kūrinys.

Kaina: $5.00. Platina: Fine Music Records, 4249 Lambert Road. Cleveland, Ohio 44121.

Jaunimo literatūros konkursas apysakai ir dramai

JAV LB švietimo Taryba skelbia konkursą parašyti jaunimui tinkamiems dviejų žanrų kūriniams: apysakai ir dramai. Kūriniai turi būti skiriami paauglių amžiaus jaunuoliams; apysaka — ne trumpesnė kaip 150 mašinėle rašytų puslapių, drama — nuo val. 30 min. iki 2-jų valandų vaidinimo.

Premijoms skiriama 1500 dol. I-ma premija numatyta $1000, II-ra— $500. Jei neatsirastų tinkamų premijuoti veikalų, jury komisija gali ir kitaip nuspręsti.

Premijų skelbėjai dar neturi, bet tikisi, kad atsiras kurie savanoriškai tam reikalui paaukos.

Rankraščiams įteikti terminas — 1969 m. kovo mėn. 15 d.

Jury komisija bus pakelbta vėliau.

Rankraščius, pasirašytus slapyvardžiu, ir į atskirą voką įdėjus savo tikrąją pavardę, adresą ir telefoną siųsti adresu: Jaunimo Literatūros konkursas, 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636

Mažasis giesmynėlis. Giesmės iš naujo lietuviško mišiolo ir įvairių kitų giesmynėlių. 48 psl. mažo formato. Išleido Worcester Lietuvių Čv. Kazimiero par. Uššisakyti adr.: Rev. J. C. Jutt, 41 Providence St., Worcester, Mass. 01604. Kaina: 1—9 egz. po 50ct. Daugiau perkant, daroma nuolaida.

Naujos knygos

Atsiųsta paminėti

Vatikano susirinkimo dokumentai. 2 dalis. Dekretai ir pareiškimai. "Krikščionis gyvenime" serija. Vertė prel. V. Balčiūnas ir A. Tamošais, SJ. Su bažnytine aprobata. Išleista prel. I. Albavičiaus lėšomis. 304 ps. Kietai įrišta. Kaina $3.50.

Danguolė Sadūnaitė, **Tu esi mano žemė.** Eilėraščiai. Išleido J. Kapočius. 1968. Spaudė Lietuvių Enciklopedijos saustuvė, 361 Broadway, So. Boston, Mass. 02127. 48 psl. Kaina $1.50.

Čikagos Jaunimo Centras 1957/67. Informacinisi liustruotas leidinys. 16 psl. Išleido Lietuviai Tėvai Jėzuitai Čikagoje. Red. J. Vaišnys, SJ. Viršelis ir meninė priežiūra Rimvydo Tvero. Foto nuotraukos A. Kezio, SJ. Spaudė M. Morkūno spaustuvė Čikagoje. Leidinys skiriamas Jaunimo Centro Statybos vajaus aukotojams.

Povilas Laurinavičius, **Be druskos.** Romanas. Viršelį piešė dail. Marija Laurinavičienė. 404 psl. Chicagos Lietuvių Literatūros leidinys, 1968. Kietais viršeliais $4, minštais — $3.50. Spaudos darbą atliko ir platina "Naujienos", 1739 South Halsted St., Chicago, Ill. 60608.

Pranas Imsrys, **Tėviškėlę aš regiu.** Eilėraščiai jauniesiems skaitytojams. Iliustravo AidaVektarytė. 40 psl. 1968. Spaudė ir platina "Vilties" spaustuvė, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103. Kaina $1.

Lietuvos Socialdemokratų Partijos Užsienio Delegatūros veiklos gairės. Išleista Londone, Didž. Britanijoj. 1968. 24 psl. mažo formato.

Šios gairės priimtos 1967 m. rugp. 16-17 d. JAV įvykusiame L. Soc. p. Užs. DelegatŠros suvažiavime.

Laisvės viltis. Moksleivių metraštis. 1967-1968. Čikagos Aukštesnioji Lituanistikos Mokykla. 248 psl. Red. V. Beleška, B. Lieponytė ir A. Šaulytė. Metraščio globėjas mokyklos direkt. J. Masilionis. Spaudė Galinda Press, 6802 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103. Kaina $3.00.

K. Barėnas, **Atsitiktiniai susitikimai.** Apsakymai iš lietuvių gyvenimo svetur. 216 psl. Išleista autoriaus lėšomis. (Adr.: K. Barėnas, 1 Ladbroke Gardens, London, W. 11. Gt. Britain). Spaudė Nidos spaustuvė. Kaina $2.50 arba 10 šil., arba 5DM.

B. Naujalis, Ps. D., N. D., R. M., **Pažink savo širdį ir padėk jai.** Išleido ir platina Rūta spaustuvė, 373 Charlton Ave. West, Hamilton, Ont., Canada. 98 psl. Iliustruota.

O. Nendrė, **Aidas tarp dangoraižių.** Romanas. 365 psl. 1968. spaudė "Draugas", 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Viršelio nuotrauka A. Kezio, SJ, įrašas A. Beleškos. Kaina 5.00.

Paulius Jurkus, **Ant vilnelės tilto.** Vilniaus legendos. Išaido Lietuviškos Knygos Klubas, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. 1968. 200 psl. Viršelis ir iliustracijos autoriaus. Kaina $2.50.

Laimutis Švalkus, **Dienų sūkuriuos.** Antras eilėraščių rinkinys. Išleido 'Š'altinis", Nottinghame, Anglijoje. 1968. 62 psl. Kaina 1 dol. arba 6 šilingai.

Leidinys apima autoriaus nuo 1945 metų periodikoje spaustus eilėraščius ir dalį naujų, parašytų po I-jo rinkinio išleidimo. Gaunama: "Šaltinis", 16 Hound Rd., W. Bridgford, Nottingham NG2 6AH, England.

J. Narūnė, **Bernsteinchen.** Illustrierte von Vl. Stančikaitė. Išl. T. A. Bernatonis. Dieburg, Minnefeld 34, Deutschland. 24 psl. Kaina $1.00.

J. Narūnės legenda Gintarėlė, išleista dar ispanų ir anglų kalbomis. Vokiečių kalbon ją išvertė Vasario 16 gimnazijos mokinė Birutė Girdvainytė. Autorės adresas: J. Narūnė, 3338 SW 25th St., Miami, Fla., USA.

IŠ DAILĖS PARODŲ

— Visą birželio mėnesį Chicagos miesto bibliotekoje, meno skyriuje vyko dail. **Br. Jameikienės** paroda. Dail. B. Jameikienė yra pasižymėjusi skaldyto stiklo vitražų specialistė. Kritika jos darbus yra labai gerai vertinusi.

— **E. Valaitis,** kaip rašo "Chicago Tribune, dailininkų gildos surengtoje parodoje, 200 E. Ontario St., laimėjo I-ją premiją už paveikslą "Sand Bar".

— **Mikalojaus Ivanausko** liepsnos tapybos paroda atidaryta rupgp. 24-25-31 ir rugsėjo 1 ir 2 dienomis Theodoe Roosevelt School gymanasiume, 50th Ave. ir 15 St., Cicero, Illinois.

Liepsnos tapybos procesas atliekamas ant medžiagos paviršiaus (kuris gali degti, apdegti ar svilti) tiesioginiu liepsnos degimu, vartojant deginamasias dujas, skysčius, lengvai lydinamųjų metalų skysčius ir įkaitintus iki raudonumo metalo gabalus ar kitokius kaitinamuosius įrankius. Ieškant naujų faktūros ir tekstūros efektų bei kitokių naujienybių, autorius pritaikė dar visą deginimo būdų, vartojant įvairias priemones: įvairius chemikalus, smėlį, žvyrą, akmenis, stiklą, geležies trupinius ir kt.

Paskutiniaisiais metais autorius yra atradęs gan įspūdingą liepsnos tapybos priemonę išgauti spalvinius efektus, kurie reprezentuojami toj parodoj.

—Dail. **Bronius Murinas,** pakviestas Liet. Bendruomenės Bostono apylinkės, surengė savo darbų parodą, išstatydamas per 30 paveikslų. Poetas Stasys Santvaras, parodoje tardamas žodį, B. M. paveikslus sulygino su spalvingais, gerai išbaigtais lyriniais eilėraščiais.

— Gegužės 25 d. automobilio katastrofoje žuvo dail. **Vytautas Raulinaitis,** gyvenęs Clevelande.

Dail. V. Raulinaitis

VARPININKŲ SUVAŽIAVIMAS

Pabaiga iš 7 psl.

brėždami kosmopolitizmą. Premijuojamoji nelietuviško turinio romanai. Mūsų tautinė poezija esanti mirusi, kai tuo tarpu šiuo metu ji mums esanti labiausiai reikalinga. Ir daugiausiai nulietuvėjusi, anot prelegento, esanti mūsų draminė kūryba.

Anatolijui Kairiui oponavo *prof. Aldona Augustinavičienė* ir dail. *Algirdas Kurauskas.* Jie pateikė įdomių motyvų, rodančių, jų teigimu, kūrėjo tautinę dvasią ir ten, kur tautiškumas tiesiogiai nedeklaruojamas.

Meninę dalį suvažiavimo pobūvio metu atliko solistė *Juzė Krištolaitytė-Daugėlienė* ir jauniausios lietuvių išveivių kartos poetas *Kęstutis Gaidžiūnas.*

"Varpo" suvažiavimus kasmet rengia šio žurnalo leidėjai — Varpininkų Filisterių draugija. Į suvažiavimus kviečiami senąja, Vinco Kudirkos laikų, prasme varpininkai: "Varpo" skaitytojai, bendradarbiai, platintojai ir leidėjai. Šių metų suvažiavime atžymėtos dvi svarbios sukaktys: 50 metų Lietuvos nepriklausomybės atstatymo ir 80 metų nuo pirmojo varpininkų susirinkimų Marijampolėje 1888 metais. *T. B.*

SUVALSTYBINTA SAULĖ...

Atkelta iš 10 psl.

pilsto save iš visų pusių vienu ir tuo pačiu odekolonu ir patenkinti rodo pirštais į jūrą, kurią gal būt pirmą kartą gyvenime mato.

O tu pradedi galvoti apie tolyje paliktus namus, ir saulė ima savaip šildyti krūtinę...

Nebus pamiršti puikūs Rumunijos laukai, salėgrąžų jūrose geltonuojantis auksas, tarp žalumynų skęstantys seni (suvalstybinti!) pastatai ir paklydusių debesėlių apsupti Karpatai ant kurių viršūnių stovi suglaustais, apdraskytais sparnais pusnuogis erelis (daugelyje rumunų pašto ženkluose matomas).

Atsisveikinant su šiuo okupuotu kraštu, linkėtina daug kantrybės ir pasisekimo kovoje už geresnę ateitį ir laisvę, kurios toj kelionėj vargiai teko pajusti. Pavasaris Karpatų kalnuose dar ne čia pat.

1968 rugp. 15 d.

CRANE SAVINGS &

LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President

2555 W. 47 th St., Chicago 32, Ill.

Atvykus į Kaliforniją, kviečiame į

BEACON MOTOR HOTEL

Arti prie
Beach, Westwood, Beverly Hills & Hollywood

3020 Wilshire Blvd. Santa Monica, California

EXbruck 4-9144
Mrs. A. Lukšis — Owner and Mgr.

Nepamirškite užsisakyti

Vytės Nemunėlio

knygą mažiesiems

Meškiukas Rudnosiukas

su spalvotomis V. Stančikaitės iliustracijomis.

Kaina $3.00

Daumanto Čibo pasaka

ŽAIŽARAS

Iliustravo A. Korsakaitė-Sutkuvienė

Gaunama pas platintojus ir leidykloje. Kaina $150.

"Lietuvių Dienų" Leidykla
4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif.

DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90 DIENŲ ANT VISŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ

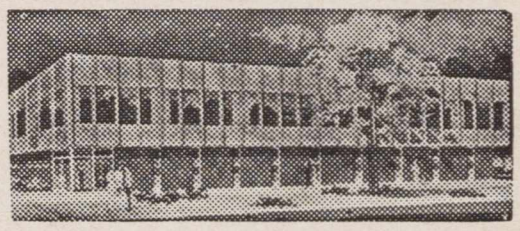
TAIP

TAUPYDAMI PAS MUS, JŪS GALITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA... TAI NEDELSDAMI PASIŲSKITE ČEKĮ DABAR.

4 3/4% DIVIDENDAI PASIUNČIAMI KAS ¼ METŲ UŽ INVESTMENTUS

5% ant bonų sąskaitų

TAUPYMO SĄSKAITOS IKI $15,000 APDRAUSTOS F.S.L.I. ĮSTAIGOSE.

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUSKAS
sekretorius

Tel.: (312) 656-6330 Ir 242-4395

CLEM'S POLSKIE DELI

★ Specializing in home made fresh and Smoked Polish Sausage, fancy groceries and choice meats.

★ Featuring Imported Polish hams, beer, wine and groceries.

NOW
Daily from our own new
BAKERY-KITCHEN
a variety of Polish pastries and other home made delicacies.

IT's CLEM'S
3002 W. Florence Ave., Los Angeles
759-5058

KAS TIK TURI GERĄ SKONĮ,
VISKĄ PERKA PAS LIEPONĮ.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

Furniture Center, Inc.

Vietinių ir importuotų baldų prekyba.
Baldai siunčiami į visą Ameriką ir už jos ribų.

MARQUETTE PARKE
6211-6219 So. Western Ave. PRospect 8-5875
CHICAGO, ILLINOIS

Balfo centro valdyba su nauju reikalų vedėju kun. Pranu Geisčiūnu.
Sėdi (iš kairės) Bronė Spūdienė, kun. V. Martinkus, Balfo pirm., J. Gerdvilienė; stovi: kun. P. Geisčiūnas, Em. Čekienė ir A. Senikas.
(Posėdyje nedalyvavo dr. E. Armanienė, dr. A. Škėrys ir atstovaująs A. Dzirvoną Stasys Dzikas.)

IŠ "MARGUČIO" 40 METŲ SUKAKTIES MINĖJIMO KONCERTO

"Margučio" konkurse laimėjusieji menininkai ir PLB pirm. J. Bačiūnas. Dešinėje — radijo valandėlės ved. P. Petrutis Foto A: Gulbinskas

Iš "Margučio" sukaktuvinio banketo. — "Margučio" artimieji rėmėjai ir bendradarbiai. Sėdi: Bačiūnienė, Visockienė, J. Bačiūnas; stovi (iš kairės): E. Bartkus, Alto pirm., P. Petrutis, kun. J. Bortkevičius, p.p. Daužvardžiai ir kt. Foto A Gulbinskas

At the "Margutis" Lithuanian radio program anniversary banquet.

Raimonda Bernadeta Apeikytė, šį pavasarį baigusi Immaculate Heart kolegiją Los Angelėse ir gavusi muzikos bakalaurato laipsnį.

Studijuodama kolegijoj Raimonda Apeikytė yra laimėjusi du kartus pirmąsias vietas Los Angeles Jaunųjų Talentų varžybose; yra davus keletą rečitalių Immaculate Heart kolegijoje bei per radiją. Su vietos simfoniniais orkestrais yra atlikusi piano solo Rachmaninovo, Haydno, Brahmso, Čaikovskio koncertus. Š. m. rugsėjo 7 d. koncertui Starlight Bowl patalpose parengė piano solo partiją su Burbanko simfoniniu orkestru.

R. Apeikytė nuolat uoliai dalyvauja vietos lietuvių kolonijos parengimuose, skambindama solo ar akomponuodama dainininkams bei chorui.

Magistro laipsniui įsigyti Raimonda nuo rudens studijas tęs San Fernando Valley kolegijoje.

Pianist Raimonda Apeikytė received a B. A. in music from Immaculate Heart College in Los Angeles, Calif.

VEIDAI IR VAIZDAI

Sekančiais metais Balfas švęs 25 metų savo veiklos sukaktį. Kadangi šalpos organizacija pirmiausia buvo įregistruota Illinois valstybėje, tai ir šio įvykiopaminėjimui jubiliejinis seimas bus šaukiamas sekančių metų pavasarį Chicagoj.

1967-68 biudžetiniais metais buvo surinkta $116,907.98 pinigais ir už $31,315.00 daiktais. Šelpiant lietuvius visuose kraštuose per tą laiką išleista pinigais, drabužiais, medikamentais ir kitais daiktais — viso $104,737.92.

Atskirų siuntinių per tą laiką pasiųsta:

į Lietuvą ir Sibirą	374,
į Lenkiją	492,
į Vokietiją	36,
į kitus kraštus	24.
Viso ..	926.

Board of Directors of the United Lithuanian Relief Fund of America.

Foto R. Kisielius

Mykolas Biržiška

TAUTOS KELIAS

Lietuvos Nepriklausomybės akto signataro atsiminimai, istoriniai duomenys bei mąstymai Lietuvos klausimais. Daug faktų, datų ir vardų.

Recenzentai šią knygą yra pavadinę mažąja mūsų kultūrinio atgimimo enciklopedija. 246 psl. $3.00

Bernardas Brazdžionis

VIDUDIENIO SODAI

128 psl. su dailiais dail. Valiaus pieštais viršeliais. Kaina $4.

Užsisakantieji tiesiai iš leidyklos, rinkinį gali gauti su autografu.

Elena Tumienė

KARALIAI IR ŠVENTIEJI

Poezijos rinkinys
A. Korsakaitės viršelis ir vinietės
Kaina $2.50

Nerima Narutė

RELIKVIJOS

Lyriniai natiurmortai
Viršelio aplanką piešė P. Jurkus
Kaina $2.00

Šios knygos gaunamos

"LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDYKLOJ

4364 Sunset Blvd., Hollywood, Cait. 90029

Rimas E. Mulokas, gimęs Vilniuje 1942 m., žinomo arch. J. Muloko sūnus, 1966 m. baigęs Universitetą Urbanoje, dabar išlaikė valstybinius architekto egzaminus Illinojaus steite ir gavo teisę verstis architekto praktika.

Arch. R. Mulokas buvo aktyvus Neo-Lituania korporacijos narys ir dabar yra jos filisteris.

Šiuo metu pagal jo projektus š. Chicagos dalyj statomi keli industriniai centrai ir ofisų pastatai bei kelios rezidencijos.

Rimas Mulokas has recently passed the Illinois State Board Examination in Architecture.

Trijų Pabaltijo tautų — lietuvių, latvių ir estų chorai bendramae koncerte Melbourne, Australijoj. Foto N. Butkūnas

Lithuanian, Latvian and Estonian joint choir during a concert in Belbourne, Australia. Foto N. Butkūnas

Melbourno lietuvių parapijos Lituanistinė mokykla šį pavasarį su mokytojais (vidurinėj eilėj) ir mokyklos vedėju kun. P. Veseriu (sėdi vidury).

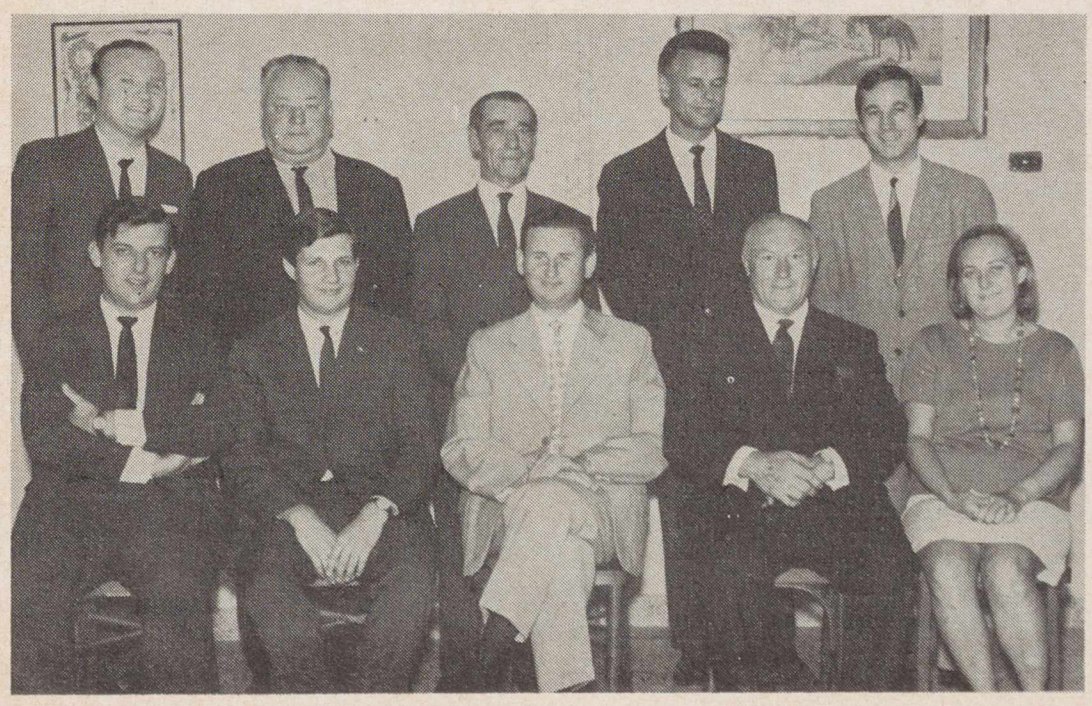
Pupils of the Lithuanian Saturday School with principal Rev. P. Veseris and members of the faculty in Melbourne, Australia. Foto N. Butkūnas

Seniausios Argentinoje lietuvių organizacijos — Susivienijimo Lietuvių Argentinoje (SLA) jauna valdyba. Pažymėtina, kad Susivienijimo vadobybę perėmė jau čia gimęs jaunimas.

Sėdi (iš kairės): A. Ramanauskas, ižd., R. Stlioraitis, sekr., L: Stankevičius, pirmininkas, C. Deveinis, vicepirm., I. Simanauskienė, valdybos narys; stovi: J. Bakaitis, II ižd., P. Bironas, vald. narys, C: Vekelis, vald: narys, G. Baršauskas, II sekr., A. Masiulionis, vald. narys:

Foto P. Ožinskas

Officers of the Lithuanian Alliance of America in Argentina.

DARBININKAS išeina du kart savaitėje. Prenumerata metams $7.00. Naujiems skaitytojams pirmais metais tik $5.00. DARBININKO administracijoje veikia Spaudos Kioskas. Čia gaunami naujausi lietuviškų knygų leidiniai, maldaknygės, lietuviški kryželai, gintaro ir odos lietuviški išdirbiniai bei lietuviškos plokštelės.

Visais reikalais kreiptis

DARBININKO ADMINISTRACIJA
910 Willoughby Avenue ● Brooklyn, N. Y 11221 ● Tel. GL 2-2923

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

didelio formato savaitraštis, skirtingas savo išvaizda ir turiniu, plačiai žvelgiąs į lietuvių gyvenimą.

Plati Lietuvos gyvenimo kronika ● Laisvojo pasaulio lietuvių informacija ● Kultūrinis puslapis ● Jaunimo aktualijos ● Vaikų "žiburėliai" ● Religinis gyvenimas ● Sporto informacijos ● Skaitytojų pasisakymai ● Aktualūs straipsniai ● Politiniai įvykiai ir t.t.

Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir A. Rinkūnas.
Leidžia: K. L. K. Kultūros Draugija "Žiburiai".

Prenumerata: metams tik $5.00, pusmečiui — $3.00. Naujiems skaitytojams daroma nuolaida. Norintiems susipažinti siunčiama keletas numerių nemokamai.

Adresas:
Tėviškės žiburiai, 941 Dundas St., W., Toronto 3, Ont., Canada

ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI

LIETUVIŲ DIENOS

Rugsėjis 1968

Antanas Skirius, LD leidėjas, su žmona Brone šių metų atostogas praleido Europoje, aplankydami Ispaniją, Portugaliją, Šveicariją ir Italiją. Parsivežė daug įvairių įspūdžių, kuriais žada pasidalinti Los Angeles liet. kolonijos laikraštyje "Lietuviai Amerikos Vakaruose."

— Iš toliausios JAV lietuvių kolonijos III Pasaulio Lietuvių Seime New Yorke buvo du atstovai — JAV LB Tarybos narys **Bernardas Brazdžionis** ir Los Ayg. pirmininkas **Ignas Medziukas.** Juodu aktyviai dalyvavo visuose seimo darbuose, o **Bernardas Brazdžionis** buvo pakviestas į seimo metu rengto literatūros vakaro programą. Be to, seimo metu jam įteikta premiją už Vytės Nemunėlio vardu parašytą tautinę giesmę jaunimui "Mano žemė — Lietuva".

Bern. Brazdžionis dalyvavo arba dalyvauja programoje literatūros vakarų Bostone — rugsėjo 8 d., Detoite — rugsėjo 28 d., Chicagoje — rugsėjo 29 d., Clevelande — spalio 5 d., Toronte— spalio 6 d. ir Los Angelėse — spalio 12 d.

Į Los Angeles visa keturių rašytojų trupė — Pulgis Andriušis, Bern. Brazdžionis, A. Gustaitis ir Stasys Santvaras atvyksta į Los Angeles tuoj po literatūros vakaro Toronte. Čia jie bus losangeliečių svečiais visą savaitę, susipažindami su vietos lietuvių gyvenimu, lankydami čia gyvenančius kolegas rašytojus ir žymesnes miesto ir apylinkių kultūrines bei pramogų vietas.

Literatūros vakaras įvyks spalio 7 d., šeštadienį, 7 val. vakaro Šv. Kazimiero par. salėj. Vakaro metu bus galima įsigyti autografuotas programos dalyvių knygas, jų tarpe ir ką tik išleistą P. Andriušio Rinktinių Raštų I-mą tomą, kuriame yra įdomi autoriaus autobiografija.

— Artimas LD žurnalo bendradarbis **Pr. V. Raulinaitis,** Los Angeles, šios vasaros atostogas praleido Europoje, aplankydamas Prancūziją, Šveicariją, kur susitiko su prof. J. Eretu, ir kitas valstybes, domėdamasis pokarine Europos valstybiu situacija, ekonominėmis bei politinėmis jų problemomis.

— **Dail. Vyt. K. Jonynas** iš New Yorko buvo nuvykęs į Romą aptarti Vatikano Šv. Petro bazilikos grotose rengiamos paminklinės Aušros Vartų Marijos koplyčios įrengimų ir dekoracijų projekto reikalais.

Numatoma: altoriuje Aušros Vartų Marijos paveikslas; šoninėse sienose — Lietuvos krikštas Mindaugo, Vytauto ir Jogailos laikais; Lietuvos bažnyčios gyvenimo simboliai: Rūpintojėlis, Trijų Kryžių kalnas, Šv. Kazimieras.

LIETUVIŲ FONDAS

LITHUANIAN FOUNDATION

Chicago, Illnois 60629
6643 So. Maplewood Avenue
Tel. 778-2858 (A. c. 312)

Lietuvių Fondas laukia kiekvieno mūsų įnašo — šimto ar tūkstančio. Stokime į fondą su tokiuo įnašu, su kokiuo dabar galime — nelaukime, kada praturtėsime ar kada turėsime "atliekamų" pinigų. Fondas sudaromas ne iš "liekanų", ne iš nereikalingų pinigų, bet iš lietuviškos širdies, iš lietuvybės reikalų supratimo, iš **aukos, kurią lietuvis skiria lietuvybei ir Lietuvai dabar.**

Apsigalvokime: ką aš paskirsiu lietuvybei ir Lietuvai?

Kalifornijos naujų fondo narių vajaus komitetą sudaro: pirmininkas Bernardas Brazdžionis, vykd. vicepirm. Juozas Kojelis; kiti valdybos ir komiteto nariai: dr. J. Jusionis, R. Dabšys, A. Pažiūrienė, ž. Brinkienė, J. Motiejūnas, S. Paltus, A. Skirius, B. Čiurlionis, J Kaributas, M. Kevalaitis, K. Liaudanskas, A. Raulinaitis. Adresas: 4364 Sunset Blvd, Hollywood, Calif. 90029.

Pasižadėjimo lapelių gauti, savo įnašus įteikti, informuotis galite pas bet kurį komiteto narį.

Los Angeles Liet. inžinierių ir architetų skyrius, kurio pirmininku yra inž. ž. Brinkienė, lapkričio 23 d. rengia **Balių** Biltmore viešbutyje. Gautas pelnas numatoma skirti įnašui L. A. skyriui įstoti į Lietuvių Fondą.

****

— **Juozas Tininis,** LD literatūros redaktorius, ir šiais metais dėsto lietuvių kalbos ir literatūros kursą UCLA universitete. Los Angeles aukštosiose mokyklose studijuojantiems lietuviams labai gera proga gauti reikalaujamos vienos svetimos kalbos užskaitus.

IN MEMORIAM

— Liepos 27 d. Fresno mieste mirė **Jonas Jasutis.** Palaidotas Fresno Belmont Memorial Park kapuose.

J. J. buvo gimęs 1885 m spalio 14 d Auksodės k. Laižuvos par. Mažeikių aps. Baigė Rygos realinę gimn. ir Petrapilio agronomijos institutą; taip pat Petrapilio aukšt. karininkų mokyklą.

Po I pas. karo, grįžęs į Lietuvą, reiškėsi daugiausia kooperatyvų veikloje — buvo Utenos, Zarasų, Švenčionių koop. vedėju; Lietūkio valdybos ir Prekybos ir Pramonės Rūmų vald. nariu. Po 1926 m. buvo išrinktas į seimą.

Iš Lietuvos su žmona Eugenija pasitraukė II pas. karo sūkuryje ir gyveno Vak. Vokietijoje. žmona mirė ir palaidota Gautingene.

Fresno mieste liko duktė — prancūzų kalbos ir literatūros profesorė dr. K. Jasutytė; Chicagoje sūnus Konstantinas su šeima; brolis Mykolas Anglijoje; sesuo Kunigunda Šilinienė Chicagoje.

Bon Air Motelis

1727 No. Western Ave.
Hollywood, Calif. 90027

Telef. HO 4-4154

Savininkai:
Ignas ir Viktorija Gurčinai

Vėsinami kambariai; kiekv. kambary nemokamai TV ir telefonas; yra kambarių su virtuvėmis; kieme šildomas maudymosi baseinas. Patogus susisiekimas autobusais ir automobiliais.

— Hamiltono teatro sambūris "Aukuras" liet. Teatro Festivaliui rengia V. Krėvės "Mindaugo mirtis" pastatymą. Veikalo premjera įvyks rudenį Chicagoje.

Spalio 23 d. numatoma bendras vakaras su "Gyvataro" grupe statant G. Veličkos "Vasaros vėją".

"Aukuro" režisierė yra E. Kudabienė. Kiek anksčiau ji sėmingai pastatė istorinį J. Griniaus veikalą "Gulbės giesmė".

PAULIUS AUGIUS, monografija, meno albumas yra vertinga dovana visokiom progom: baigus mokyklą, vestuvėm, gimimo dieną, minint sukaktis ir kt. Jos labai laukia ir Lietuvoje gyvenantieji menininkai bei meno mėgėjai. Meno knygos į ten yra praleidžiamos.

Šis puikus meno leidinys, kokių reta net pasaulinėje literatūroje, kaštuoja 17 ir pusė dol. Gaunama pas leidėją: Mrs. D. Augienė, 6508 So. Talman Ave., Chicago, Illinois, 60629. Telef. PR8-8534.

BRAZDŽIONIO POEZIJOS RINKTINEI LEISTI KOMITETAS

praneša, kad knyga jau baigiama surinkti (linotypuoti) ir tikimasi ją dar šių metų gale išspausdinti.

Be anksčiau skelbtųjų, rinktinės mecenatais dar įstojo:

su $40.00 — Mnsgr. L. Tulaba iš Romos; su $25.00 — Jurgis ir Ona Šabliauskai (Deux Montagnes, Cannada); Nijolė Vadišiutė iš Manchester, Conn.; Aleksas ir Made Kiršoniai (Innglewood, Calif.); Balys ir Birutė Čiurlioniai (Canoga Park, Calif.); su $17.00 — Iren Joerg (Tirolis, Austrija).

Komitetas laukia dar didesnės talkos ir daugiau mecenatų, ypač iš Kanados ir Austrijos.

Pakartojame, kad garbės mecenato įnašas — $100.00; mecenato— $25.00. Visų mecenatų sąrašas bus atspaustas knygos gale.

Visi mecenatai gaus liuksusinę — gražiai įrištą su įmaute (futliaru) egzempliorių. Bus tam tikra kiekis atspaustas ir paprastos laidos bibliotekoms ir neturtingų kraštų lietuviams — jų kaina $10.00. Balima ir ši laida užsisakyti.

Įnašus siųsti adresu: Algis Raulinaitis, 1501 Riverside Dr., Burbenk, Calif. 91506. Čekius rašyti Brazdžionio Rinktinės vardu.

Komiteto vardu **J. Andrius**
1968 rugs. 20 d.

— Ketvirtas ir paskutinis šio sezono smuikininko **Iz. Vasyliūno** ir pianisto **Vytenio M. Vasyliūno** lietuviškos muzikos koncertas įvyko gegužės 5 d. (žiūr. foto nuotrauką LD gegužės nr. 3 psl.) Jordan Hall salėj, Bostone.

Koncerto programą sudarė vien komp. J. Gaidelio kūriniai. Atlikta 6 miniatiūros smuikui su fortepijonu: Be tėvynės Verpėja, Lietuviškas šokis nr. 1, ir nr. 2, Malda, Pavasario šokis; dviem smuikais buvo atlikta Introducija ir šokis; trio smuikui, klarnetui ir valtornei (kūrinys atžymėtas Brooklyne Library Music Assn. 1959 m. premija); trio smuikui, klarnetui ir fagotui; ir smuiko koncertas (rašytas 1948 m. Vokietijoje). Vasyliūnams talkininkavo smuiku — Cheryl Leigh Robers, klarnetistas David Mott ir fagotistas Vytautas Rastonis iš Providence, R. I. J. G. kūryba skambėjo spalvingai ir pažangiai, o kartu ir lietuviškai; tiek melodine bei ritmine sąranga, tiek turiniu vietomis ji šviesiai lyriška, džiugi, kitur gi stipriai dramatinė, pilna skausmo ir nevilties.

Pagirtinas yra smuikininko Iz. Vasyliūno užmojis populiarinti liet. kompozitorių kūrybą amerikiečių tarpe. (Ši kronikos žinutė dėl techniškų kliūčių pasilikusi iš LD gegužės mėn. nr. 20 psl.).

— LD žurnalo rėmėjų burtų traukime didžiąsias dovanas laimėjo:
I dovaną — P. V. Raulinaitis,
II dovaną — A. Laucis, MD, Olive, Illinois ir
III — J. Misevičius, Ignace, Ont., Canada.

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE

INSURANCE

Jei reikia apdrausti
namus, automobilį, gyvybę ir pn..
pirkti ar parduoti nuosavybę,

Telefonuokite NO 4-2919

arba apsilankykite įstaigoje

4366 Sunset Blvd., Los Angeles,
California 90029.

Congressman Wolff is addressing a mass meeting which took place on July 14, at Central Park in New York City, to commemorate the Captive Nations Week. (More on page 22).

Kongresmanas Wolff kalba Central Parke š m. liepos 14 d. — Pavergtų Tautų Savaitės demontracijoje. (Daugiau — žiūr. 22 psl.)

Human Rights and the Balts

The Estonian, Latvian and Lithuanian nations emphatically reject the finality of the present political situation created in the Baltic States by Soviet aggression. They have resisted and continue to resist the endeavors of the occupying power in their respective countries. Their compatriots abroad — there are over 1,500,000 people of Baltic descent in the free world — are dedicated to helping hasten the liberation of their homelands from Soviet occupation.

The Soviet aggression against the Baltic States and the protracted occupation is a continuous international crime. This crime will not be healed by time, for there is no prescription for it in international law. Quod ab initio vitiosum est tractu temporis convalescere non potest.

By an ominous caprice of history, the year 1968 which marks the fiftieth anniversary of the proclamation of the independence of the Baltic States, coincides with the twentieth anniversary of the Universal Declaration of Human Rights, Article 21 of which stipulates inter alia:

> **The will of the people shall be the basis of the authority of government; this will shall be expressed in periodic and genuine elections which shall be by universal and equal suffrage and shall be held by secret vote or by equivalent free voting procedure.**

The United Nations therefore proclaimed 1968 as International Human Rights Year. In the debates in the United Nations on the Covenants of Human Rights, the right to self-determination has been called the foundation on which all other rights rest.

The Soviet aggression against and occupation of the Baltic States was but a starting point for Soviet Russia's continuous assault against Europe. On this fiftieth anniversary the Baltic peoples — an early victim of this assault — are confident that in their quest for the liquidation of the legacy of the Second World War and for a peace with honor and justice, the free powers will firmly insist on the restoration of the independence and freedom of Estonia, Latvia and Lithuania. The free world should not remain deaf to this appeal of the Baltic nations.

(Vaclovas Sidzikauskas, "The Issue of the Baltic States", ACEN NEWS, No. 134, May-June 1968).

LIETUVIU
DIENOS
LITHUANIAN DAYS
SEPTEMBER 1968

After Mass at St. Patrick's Cathedral to commemorate the Captive Nations Week. In the center — Bishop Flanelly, to the left — Msgr. Balkūnas, who celebrated High Mass, to the right — Vaclovas Sidzikauskas, Chairman of the Committee for a Free Lithuania.

Po Pavergtų Tautų Savaitės minėjimo pamaldų Šv. Patriko katedroje New Yorke, š. m. liepos 14 d. Vidury katedros rektorius vysk: Flanelly, jo kairėje pamaldas laikęs prel. J. Balkūnas, II iš dešinės — V: Sidzikauskas:

Books and Periodicals

THESAURUS OF THE LITHUANIAN LANGUAGE

Interest in the Lithuanian language among Indo-European linguists of our time is constantly growing. Evidence of this fact is especially noticeable in the USA, where a number of universities have set up lectureships on the Lithuanian language. Today the Lithuanian language is as important to comparative philology as Sanskrit. Therefore the publication of each Lithuanian bi-lingual dictionary is welcomed by specialists of Indo-European linguistics.

Recently Vandenhoeck & Ruprecht in Goettingen, Germany, published the first volume of Litauisch - Deutsches Woerterbuch (Lithuanian-German Dictionary) by Alexander Kurschat, nephew of Friedrich Kurschat who became famous as the author of a well-known **Litauisch - Deutsches** Woerterbuch (Halle 1870 - 1874).

This recently published dictionary of Alexander Kurschat is an imposing work both in its size and its extent. It has XL introductory pages which include a foreword, a biographical sketch of Alexander Kurschat, an explanation of grammatical terms and literary contraction, etc. The text itself amounts to 736 pages and it includes words from A to I (ingėti).

The dictionary is edited by Professors W. Wissmann and E. Hofmann with the assistance of Armin Kurschat (son of the author) and Hertha Krick. A Lithuanian translation of the foreword and biographical sketch is done by L. Baldauf-Jurgutytė, a lecturer at the University of Munich. Because the dictionary covers a very large number of words from all spheres of life, its sub-title is **Thesaurus Linguae Lituanicae.**

The Litauisch-Deutsches Woerterbuch by Alexander Kurschat has some special features in comparison with other dictionaries of similar kind. All its Lithuanian words are accentuated; many of them have etymologies; also it abounds in terms from botany and zoology. Even loan-words from Russian and other languages are included (as well as many words from dialects). Often the author explains the different meanings of a word by giving examples from Lithuanian folklore, especially from folksongs, and even from Lithuanian literature. Therefore the dictionary is very copious and comprehensive.

Alexander Kurschat based his dictionary on that of Friedrich Kurschat which has been mentioned previously. However, he enlarged it so extensively that it grew into three large volumes. The dictionary is his whole life's work. He was 87 when he died in 1944. The second and third volumes will appear in print by 1970.

Each word of a language is precious to a linguist. Therefore Alexander Kurschat includes into his dictionary not only standard Lithuanian words but also rare ones, such as **aida** "Melodie", **aimus** "schoen von Gestalt" or **gunkti** "ohne Arbeit zu Hause sein", as well as obsolete ones, such as **draugalas** "der Genosse." He never omits words having various endings or different forms, but the same meaning, for ex.: **būvainė, buvainė, buveinė** "der Wohnsitz". Also he never overlooks to include a variety of diminutives, for instance: **aguona** "Mohn", **-aitė, -ėlė, -ikė, -užė.** To explain the use of a diminutive of **aguona** he quotes a verse from a folksong: "Augo kaime mergužėlė kaip daržely aguonėlė". His quotations interpreting the meaning of a certain word, are rather extensive and accurately chosen.

The Litauisch - Deutsches Woerterbuch by Alexander Kurschat will be indispensable to professors of comparative philology. It will also be very useful to all students of Indo - European linguistics.

Alexander Kurschat, **Litauisch - Deutsches Woerterbuch.** Band I. **Thesaurus Linguae Lituanicae.** Goettingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1968, XL, 736 p. DM 170.

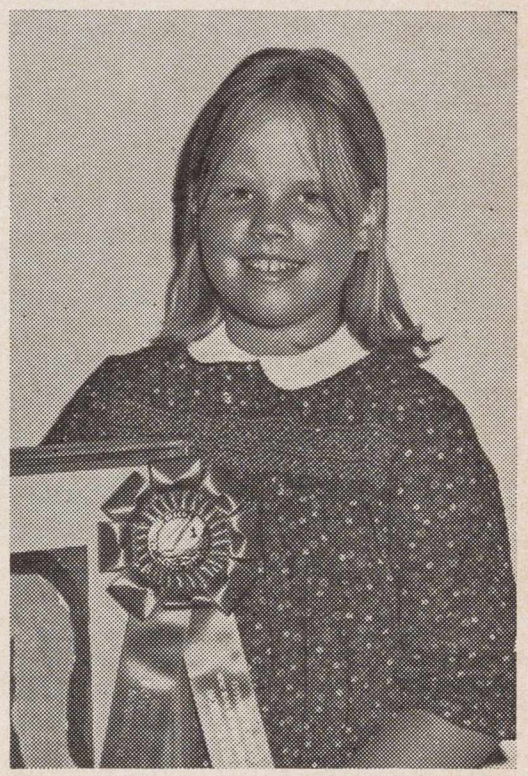
Juozas Tininis
Lecturer in Indo-European Studies
University of California,
Los Angeles

● **Stimme der Freiheit** (Voice of Freedom), a monthly newspaper published in Saarbruecken, Germany, devoted its entire 16 page April edition to the commemoration of the 50th anniversary of the independence of the Baltic States. The newspaper surveyed the historical and cultural heritage of these three countries, with special emphasis on recent political developments, present status and political aspirations of the Baltic peoples.

The articles dealing with Lithuania were: "Vytis gegen Hammer and Sichel" (Vytis between the Hammer and the Sickle) by P. Karvelis; "Litauen den Litauern!" (Lithuania for Lithuanians!) by Dr. J. Eretas; "Litauen — ein leidendes Land" (Lithuania — a Suffering Country) by Augustinas Upėnas; "Der Widerstand dauert an" (Resistance Continues) by Stasys Lozoraitis, and several others. The articles were accompanied by numerous photographs, statistical tables, political cartoons, posters, maps, and reproductions of graphic art, including two done by Lithuanian artists — V. K. Jonynas and T. Valius.

FROM A CHILDHOOD HOBBY TO THE SERIOUS WORK OF A MATURING ARTIST

A TWO DAY EXHIBIT of the works of Rasa Arbas (Arbaitė) was held on May 18 -19 at the residence of Dr. Nicholas A. Bercel, Professor of Neurology and Psychiatry at U.C.L.A., in Pacific Palisades, California. The exhibit was held under the auspices of U.C.L.A.'s Art, Humanities and Social Sciences Department whose chairman is Dr. Robert Bartlett Haas. The other sponsors were such leading authorities in art as: Kenneth Donahue, Director of Los Angeles County Museum or Art; Mrs. Homer Toberman, President of Municipal Art Patrons; Dr. Marcel Roethlisberger, Professor of Art at U.C.L.A.; Dr. Peter Meller, Professor of Art at University of Berlin, currently teaching at University of California at Santa Barbara, and several others.

Rasa Arbaitė

A total of 45 paintings were on display, most of them done in oils. Rasa's highly original work, expressed in vivid colors, often with humor, surprised the onlooker by the range of its subject-matter and its advanced technique, belying the age of the artist — 13.

Painting is not a new experience to Rasa (or Rasutė as she was formerly known), she has been known to Los Angeles audiences for several years. She has painted and exhibited since the age of 8 and has won numerous prizes for her work — in painting, sculpture, fashion design and writing. This exhibit, however, definitely marked her transition from a childhood hobby to the serious work of a maturing artist. As Dr. R. Barlett Haas noted, "Rasa is a girl who is not a little girl; she is a grown-up who is not a woman."

Rasa is the daughter of architect Edmund Arbas and novelist Alė Rūta (Arbienė) of Santa Monica, California.

Books & Periodicals

• **Victor R. Greene,** Assistant Professor of History at Kansas State University, Manhattan, Kansas, has written a book **The Slavic Community on Strike** which was published by Notre Dame Press on May 1. The study is a history of the Polish, Lithuanian, Slovak, Ukrainian, and, to some extent, Italian immigrant mineworkers and their participation in Pennsylvania anthracite labor disputes between 1880 and 1902. The work seeks to prove that these nationalities substantially aided the unionization of the workforce by the turn of the century.

The book ought to have particular appeal to the newer generations who may have a limited knowledge of the activities of these early arrivals.

The work can be ordered from any local bookstore or directly from the University of Notre Dame Press, Notre Dame, Indiana, 46556, at the list price of $6.95.

"The Non-Hero in Nineteenth-Century Russian Fiction," by Elena Tumas, in **Medieval Epic to the "Epic Theater" of Brecht.** University of Southern California Studies in Comparative Literature. 1968. Volume I. Pages 171-183.

The Lithuanian National Revolt of 1941, by Algirdas Martin Budreckis. Introduction by Christopher Emmet, Chairman, American Friends of the Captive Nations. Published by Juozas Kapočius. Printed by the Lithuanian Encyclopedia Press, 361 West Broadway, South Boston, Mass. 02127. 1968. 147 pages. $4.00.

The Cemetery of Nations in the Siberian Tundra, by H. Tautvaiša. Introduction by Kipras Bielinis. Published by the Lithuanian Social Democratic Union of America. Printed by Nida Press, London. 1968. 112 pages. $1.75.

LITHUANIA – LAND OF HEROES

* Country, people and language
* Lithuania's fight for freedom
* Soviet genocidal practices in Lithuania

Prepared and Edited by
Leonard Valiukas

THS IS ONE OF THE BEST BOOKS ON LITHUANIA IN ENGLISH!

LAVISHLY ILLUSTRATED

Price: $4.75

LIETUVIŲ DIENOS

4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029

Lithuanians at the Republican National Convention in Miami Beach, Fla. Left to right: Greek representative, Chinese representative, Ona Kaulakienė, Ray Bliss, National Chairman, Nemira Grigaliūnaitė, Vida Jazbutytė, and Irena Stongvilaitė.

Lietuvaičių grupė tautiniais drabužiais, dalyvavusi respublikonų suvažiavime Miami Beach, Fla.

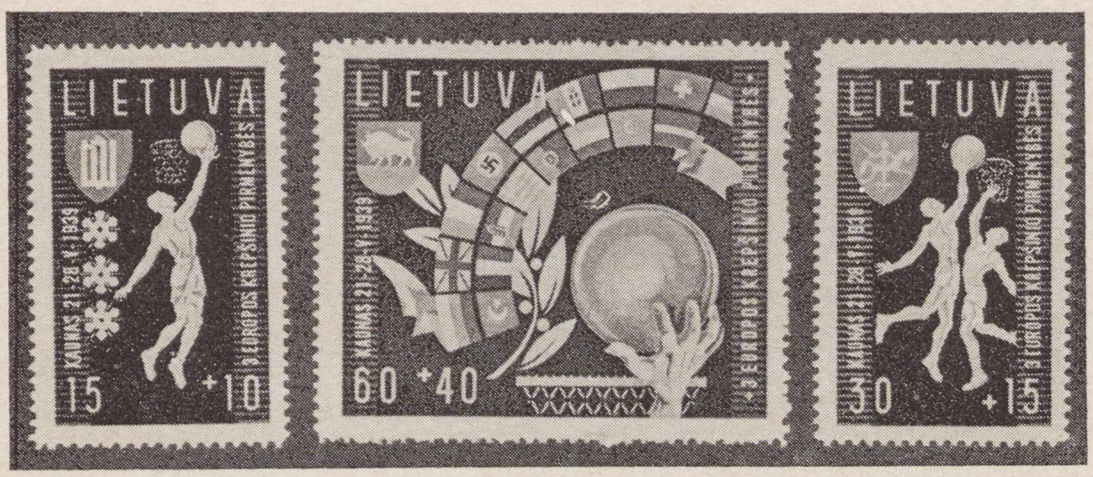
LIETUVIAI SU RESPUBLIKONAIS IR DEMOKRATAIS.

Illinois Governor Samuel H. Shapiro during the Lithuanian Radio Forum program. Mr. and Mrs. Anthony Rudis (right) **are program sponsors.**

Illinois valst. gubernatorius S. H. Shapiro, kalbėdamas per Lietuvių Radijo Forumo programą, kurios savininkai yra p. p. Rudžiai, pažadėjo pasirūpinti, kad sudarant demokratų partijos platformą, būtų priimti lietuvių atstovai.

Foto V. Noreika

On May 20, 1939, commemorating the 3rd European Basketball Championship, Lithuania issued a series of 3 stamps: 1 and 3 — Basketball players, 2 — Flags of 17 nations which belonged to the International Basketball Association (FIBB). Designs by J. Burba. — 1939 m. gegužės 20 d. Lietuva Trečiųjų Europos Krepšinio Pirmenybių progai atžymėti išleido 3 pašto ženklų seriją, kurioje parodytos krepšinio žaidimo scenos ir 17 valstybių vėliavos, kurios sudarė Tarptautinę Krepšinio Sąjungą (FIBB).

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

By **A. Bernotas**

Part CVIII

This chapter is devoted to a brief mention of the athletic activities in Lithuania. Since some of the sports were already mentioned in earlier chapters the emphasis will placed only on basketball.

Basketball was introduced in Lithuania in 1919 but increased interest in this game appeared only in 1922 when athlete Karolis Dineika and later the famous Transatlantic flier, American-Lithuanian Darius, wrote manuals on basketball and organized the first better basketball teams. Shortly after, basketball teams were organized in local high schools in Kaunas and other towns in Lithuania.

At the same time interest in basketball spread to other Baltic states, Estonia and Latvia. The first international basketball tournament was held in 1925 in Latvia, where the Lithuanian team lost. There followed several other losses in the succeeding years.

Great encouragement to athletic activities was given by the building of the "Kūno Kultūros Rūmai" (municipal gymnasium) in Kaunas, which had a good basketball court also. Visiting young American-Lithuanians also gave much help and encouragement. Some of them stayed in Lithuania for a longer period of time and trained Lithuanian basketball players. Meriting special mention is Pranas Lubinas, a member of an American team, who participated in the Berlin Olympic Games in 1936, and who later came to visit his relatives in Lithuania. He soon started to train Lithuanian basketball players, achieving excellent results. In 1936 Lithuania's national team played against Estonia and Latvia (which was Europe's champion at the time) and lost this time only by a very close margin.

In 1937, the Second European Basketball Tournament was organized in Riga, Latvia. Lithuania's national team, reinforced by three American-Lithuanians — Kriaučiūnas, Talzūnas and žukas, beat all participating teams and Lithuania became the new European basketball champion.

The next European Basketball Tournament was held in Kaunas, May 21 to 28, 1939, where the games were played in a newly built basketball gym, containing 12,000 seats for the spectators. Lithuania beat all opposing teams once more and became European champion for the second time. An especially competitive game was played against the Latvian team, and the Lithuanian team won 37:36 only during the very last seconds of the game, due to excellent playing by Pranas Lubinas. The other countries that had participated in the tournament and had lost were: Estonia, Poland, France, Hungary, Finland and Italy.

After the beginning of World War II, Lithuania continued to play basketball but the results were not as outstanding since American-Lithuanians were no longer members of the national team. At the present time basketball continues to be a popular sport in Bolshevik occupied Lithuania. However, Lithuanians (as well as athletes from other Baltic states) are forced to play under Soviet Russian colors and are incorporated into the Russian national team.

(To be continued)

LADIES AND GENTLEMEN

Remarkable Discovery

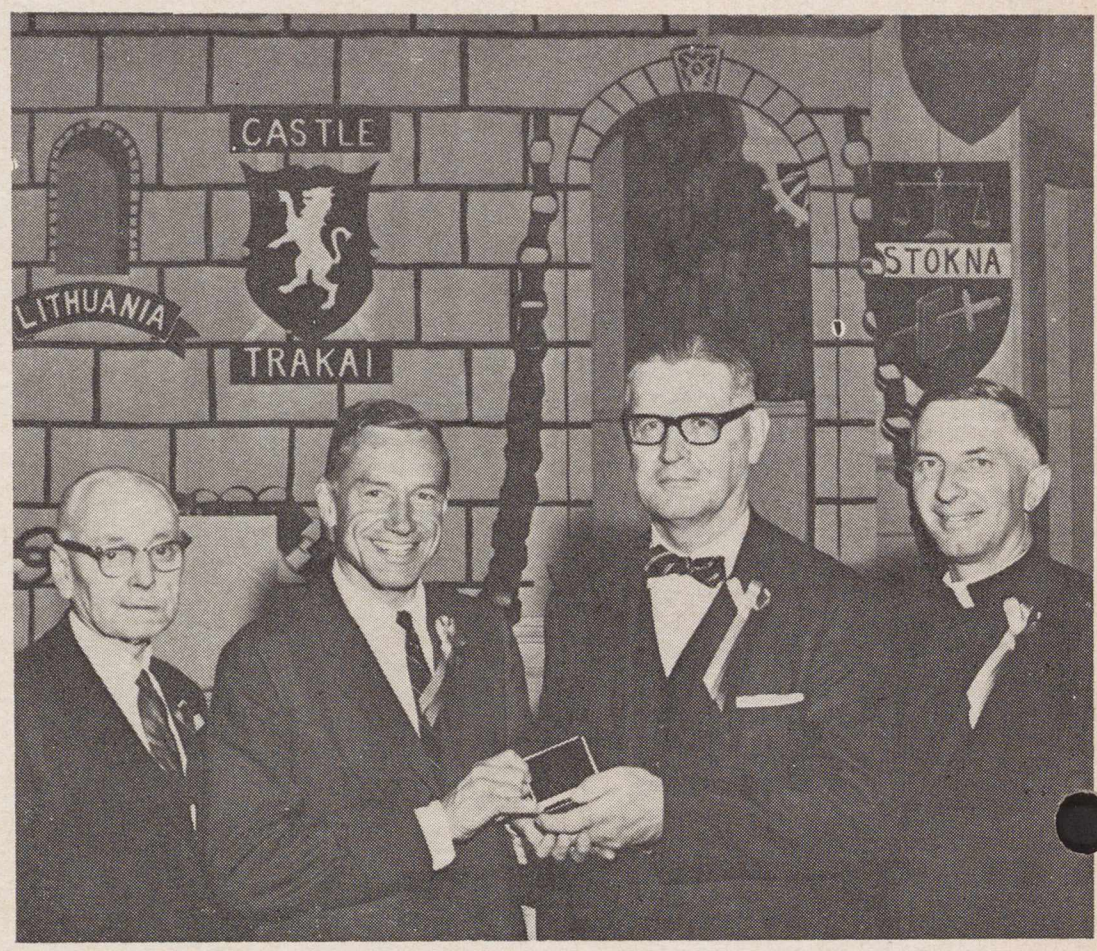

Hair formula JIB is Patented in Switzerland and Registered in U.S.A. and Canada. It cures Dandruff, Falling Hair, Itching scalp, Splitting ends, Strengthening Hair, Root growth, and restoring NATURAL HAIR COLOR.

Using JIB you will never be bald or **grey. 100% Guaranteed.**

Listed in Druggist Red-Blue Book. JIB Medicine Liquid 8 oz. A 16 week supply $5.50. Money Order, P. P., Send **today** — JIB LABORATORY

1437 So. 49th Avenue, Cicero, Ill. 60650

MEDALLION FOR CONGRESSMAN STRATTON. — Standing beneath a painting of the ancient Lithuanian castle of Trakai is Congr. Samuel S. Stratton being presented a silver medallion by A. Simutis, Consul General of Lithuania (2nd from right). — The award was presented to Hon. S. S. Stratton in behalf of the Lithuanian people for his efforts toward their welfare and his friendship to the Lithuanian people of Amsterdam. Looking on are Att. Anthony C. Stokna, general chairman, left, and Rev. Robertas K. Balčys, honorary chairman.

Kongresmanas Stratton apdovanojamas medaliu už pasidarbavimą Lietuvos ir lietuvių reikalams. (Photo Urba).

Balys Čiurlionis

● **Balys Čiurlionis,** Senior Research engineer at Ocean Systems Operations of North American Rockwell Corporation in Long Beach, California, has contributed significantly to the preparation of a three volume Study of One-Atmosphere Manned Underwater Structures (SOAMUS) for the Department of the Navy, Naval Facilities Engineering Command, Washington, D.C. The project is meant to be at least a ten year plan for guidance in the exploration of the ocean for numerous roles and missions (political, military, scientific-engineering, economic, etc.) B. Čiurlionis has been responsible for the major segment of the study that deals with Structures (civil, structural, materials, fabrication, structures' dynamics engineering).

In 1962, as a Senior Engineer in Design at North American Aviation (under contract to Marshall Space Flight Center), Č. provided the conceptual idea and design for an Explosion Forming Facility which was constructed in El Toro, California. This invention-innovation, which at the time of its construction was the largest high energy forming facility in the U. S. was published in **International Science and Technology,** 1962, **Skyline,** Vol. 21, No. 3, 1963, and by NASA, December 1967, Brief B67-10588. The explosion forming method was highly recommended in SOAMUS technical volume II for shaping high strength metals for the hull structures.

RENEW YOUR

LITHUANIAN DAYS

Vincas Ramonas

CROSSES (KRYŽIAI)

Romanas

Angliškai išvertė Milton Stark

Kaina $4.00

LITHUANIANS MAKE NEWS

New Jersey Council of Estonian, Latvian and Lithuanian Americans. From left (seated): Rev. Z. Kristbergs, A. S. Trečiokas, J. Simonsin, secretary, V Melinis, president, E. Danis, treasurer, and P. Puronas; standing: H. Dzenis, K. Stegis, O. M. Piirsalu, A. Prima and J. H. Blumbergs.

● The New Jersey Council of **Estonian, Latvian** and **Lithuanian** Americans is planning a Cultural Festival to commemorate the 50th anniversary of the independence of the Baltic states. The event will take place on October 6, at the War Memorial Building in Trenton, N.J. Governor Richard Hughes and many high government officials are expected to participate. (See above).

● The first prize in the Centennial Film Festival of the Canadian Society of Cine Amateurs in Ottawa went to the 30-minute color film Five Foot Square. The film was made by two Lithuanians, **Romas Vaštokas** and **Vytautas Petrulis.** It depicts archaeological excavations on an island at the confluence of the Crow and Trenton rivers in Canada.

● **Arnoldas Voketaitis,** bass-baritone, has signed a contract with the Chicago Lyric Opera for the coming season.

● **Rūta Lee,** who has completed a most successful summer-theatre tour in the main role of The Unsinkable Molly Brown, has been acclaimed by the musical comedy's composer Meredith Wilson as the best Molly Brown yet.

● **Dr. Kazys Bobelis,** physician and surgeon at St. Joseph's Hospital in Elgin, Ill., was elected president of the hospital's medical staff.

● Sculptor **Antanas Braždys** won a 300 pound prize for his three foot steel sculpture, titled "Bodywork", and received a 3,000 pound commission to design a sculpture for a new London building in a contest sponsored by the London Sunday Times.

A. Braždys studied at Chicago's Institute of Art and at London's Royal College of Art. At the present time he is teaching sculpture at Gloucestershire College.

● On August 9, soloist **Aldona Stempužis** performed with the San Diego Symphony Orchestra in a program of Opera Highlights, one of a series of summer concerts held in the Open Air Theatre at San Diego State College. Mrs. Stempužis appeared in the program of all-operatic music with soprano Helen Boatwright, tenor Pierre Duval and bass-baritone Louis Sgarro. She received excellent reviews in the San Diego press.

● Sixteen year old pianist **Mindaugas Mačiulis** was the recipient of an annual music scholarship from Chicago City Board of Education. In 1967, the talented young pianist was the winner of the Society of American Musicians' Contest in the intermediate division. Earlier this year, he won first prize for his performance of the first movement of Beethoven's Piano Concerto No. 3 with the Young Judaea Symphony Orchestra. He was one of six outstanding music students presented in recital by "Young Artists of Tomorrow" sponsored by De Paul University. He spent all of last summer at Hull House Art and Music Camp, where he won the Concerto Competition and performed the first movement of Beethoven's Piano Concerto No. 1 twice with the Hull House Orchestra. An excellent French horn and trumpet player, Mindaugas is also a member of the Chicago Public School All City Band, Gage Park High School Band and the Young Judaea Symphony Orchestra.

● On June 15, **Jurgis Gliaudys, Jr.** received a J. D. degree from Loyola University School of Law in Los Angeles, California. In 1965 he graduated from the University of Southern California with an A.B. in psychology.

While studying law, J. Gliaudys was active in campus professional organizations. He was a member of Loyola Bar Association, the ABA Law Student Division and the Phi Alpha Delta Law Fraternity. He also took part in an honors Constitutional Law seminar. While attending U.S.C. he contributed numerous articles to the Daily Trojan and headed Lithuanian local and national Boy Scout Association publications.

At law school he prepared "Interference with Contractual Relationships between Broker and Third Party by a Tortious Intermeddler", a work which was used by him in moot court debates, which is now retained at the law school library.

In the future Dr. Gliaudys will practice law in California.

Only a limited supply available of

LITHUANIAN MAPS

Compiled by J. Andrius,

with the technical assistance of Professors A. Salys, Stp. Kolupaila, K. Pakštas, Drs. M. Braks, M. Gimbutas, and A. Šapoka.

This is the definitive map of 1939, with insets of Lithuania in the Bronze and Iron Age.

A multicolored map of Lithuania Book map, in folder: $3.50

Lithuanian Days Publishers
4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029

Left to right — Vladas Dumčius of Australia and Stanley Balzekas Jr., President of the Balzekas Museum of Lithuanian Culture. Mr. Balzekas is presenting a special handmade plate to Mr. Dumčius for the Lithuanian Museum in Australia as a token of friendship.

● **Alice Stephens** was appointed a judge of voice competitions during the last international Shriners' convention in Chicago where 47 choirs vied for their national championship for choral singing.

● **Msgr. Paul Marcinkus,** formerly of the Chicago Archdiocese and now with the diplomatic corps in Rome, has been appointed head of the Cardinal Stritch House for American Clergy in Rome.

An exhibit by Anthony Yuknis, commercial artist and cartoonist, was held on August 2 to August 31st at The Balzekas Museum of Lithuanian Culture.

Mr. Yuknis has studied at the Chicago Academy of Fine Arts, IIT School of Design and the Herbert Ropp Studios. In the past, his cartoons have appeared in the Herald-American, the Chicago Times and many other well known newspapers.

Nuo rugp. 2 d. iki 31 d. Balzeko Muziejuje Chicagoje buvo surengta Antano Yuknio darbų paroda. A. Yuknis yra pasižymėjęs komercinio meno ir "kartūnų" piešėjas.

BALZEKO MUZIEJUJE CHICAGOJE

Photos by Balzekas Museum of Lithuanian Culture

Noted Lithuanians visit Balzekas Museum of Lithuanian Culture.

Šią vasarą Balzeko Kultūros muziejujų aplankė daug svečių — įžymių liet. visuomenės veikėjų, politikų, mokslininkų, menininkų.

Šiame puslapyje matome keletą momentų Kultūros muziejuje su svečiais iš Chicagos ir iš tolimesnių JAV vietų.

Photo by J. Kasakaitis

Artist Jina Leškienė (left) with her husband G. Leškys (far right) from Los Angeles; center — S. Balzekas, Jr., President of the Museum.

From left to right — S. Balzekas, Jr., J. Kajeckas, Charge d'Affaires Lithuania in Washington, D.C., Mrs. Kajeckas, and Dr. P. Daužvard Consul General of Lithuania in Chicago.

Casimir V. Baltramaitis and Rev. Stasys Yla from Putnam, Conn.

From left — Prof. J. Rugis, Prof. S. Dirmantas, teacher A. Rugytė a historian J. Dainauskas. They are pictured attending the 50th year an niversary celebration of Lithuania's independence at thē Balzēkas Musēum of Lithuanian Culture.

Photo by J. Kasakaitis

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles Calif.

LITHUANIAN MELODY HOUR

Tuo tarpu neveikia. Ieškoma kitos **stoties.**

Vedėjas **Bruno Gediminas.**
4023 W. 60th St., Los Angeles, Ca. 90043
Telefonas: AX 5-2260.

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D. C.
Girdima sekmadieniais 10 — 11 val. ryto per FM radijo stotį WFMM 93,1 mgcl.
Programos vedėjai: **Albertas Juškus,**
4515 Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md,
Phone: Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore 27, Md. Phone: Circle 2-1779

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS

Naujosios Anglijos **Lietuvių kultūrinė Radijo Programa**
sekmadieniais — 8 9 val. ryto.
AM bangomis 1190 kilocikly; FM bangomis 105.7 megaciklų iš
WKOX, Framingham, Mass.
P. Viščinis, programos vedėjas,
173 Arthur Street, Brockton 18, Mass.
Tel. JUniper 6-7209.

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. radijo programa Naujojoje Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m vedama **Stepono ir Valentinos Minkų,** girdima nauju laiku
Sekmadieniais nuo 1:00 iki 1:30.
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.
Tel.: AN 8-0489

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMA

Nuo sausio 22 d. programą perėmė
PETRAS VIŠČINIS
Sekmad. nuo 11 val. iki 12 val. dienos
AM 1430 klc., FM 107.9 megaciklų
WHIL, Boston, Mass. 02155
Petras Viščšinis, vedėjas.
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209.

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS

RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS

Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10:00 — 11:00.
Šeštadienį is sekmadienį 8:00—9:30.
'Vakaruškos" pirmadienio vak. 7:00-8:00
Visos programos is
WOPA Stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.
Tel.: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS

Seniausia liet. radijo programa Amerikoje Įsteigta muz. A. Vanagaičio 1928 m.
Kasdien 8 — 9 val. vakaro (išskyrus šeštadienius ir sekmadienius)
Programos vedėjas **Petras Petrutis.**
Transliuojama iš nuosavos studijos
2422 W. Marquette Rd., Chicago, Ill. 60629
Telefonai: GR 6-2242; GR 6-2271

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo programa
TĖVYNĖS GARSAI
penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106.5 mc
Vedėjas — **Juozas Stempužis**
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Tel. 382-9268

Detroit, Mich.

LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė
girdima kiekv. šeštad. 3:00 — 4:00 p. p.
iš Detroito stoties WJLB — 1400 kilo.
Pranešėjai:
Patricia Bandza ir **Algis Zaparackas.**
Vedėjas **Ralph Valatka.**
5756 Lesure Ave., Detroit, Mich. 48227
Telephone: 273-2224

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE

WQRS-FM stotis. Banga 105.1 Mc.
Sekmadieniais 8:30 — 9 val. ryto.
Islaiko radijo klubas.
Klubo pirm. — inž. Vacys Urbonas
17175 Gaylord Ave., Detroit, Mich. 48240
Tel. KE 7-9642
Programos redaktoriai ir pranešėjai:
Jonas Kriščiūnas — 846-4245; Kazys Gogelis — 535-6683; Rožė Ražauskienė — 278-1353; Stasys Garliauskas—TA 6-1385;
Antanas Janušis — VE 5-8317.

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė
WBMI — FM **95.7 mc.**
Kiekvieną sekmadienį 12:00 — 1:00 p. p.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius,**
273 Victoria Rd., Hartford, Tel. CH 9-4502

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"

Radijo valanda girdima
kiekvieną šeštadienį 5:00—6.00 val. p. p
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 kilo.
ir 97.9 meg. (FM).
Direktorius **Jokubas J. Stukas,**
1016 Schleifer Rd., Hillside, N. J. 07205.
Tel: 289-6878 (Code 201)
Kultūrinė liet. radijo valanda anglų kalba
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirmadienio vakarais 8:05 89.5 meg.
Vedėjas J. J. Stukas.

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Nauja radijo programa, pradėta bal. 24 d. girdima kiekvieną **sekmadienį** nuo 9 val. iki 10 val. ryto.
WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adreass: Romas Kezys, 62-15 69 Place,
Middle Village, N. Y. 11379.
Telefonas: TW 4-1288.

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos kronika, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas",
1203 Green St., Phila., Pa. 19123
Telef. PO 5-0932

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. - WPIT - 730 kilocycles.
Sekmadieniais 12:30—1:00 p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir **Gertruda Dargiai.**
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku, 41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas Dr. J. Gailius.
Circonvallazione NOMENTANA 162

Rochester, N. Y.

Kultūrinė lietuviška valandėlė

Sekmadienio rytą 9:35—10:00 per WHEC 1460 klc.

Išleiko Lietuvių Radijo Klubas

Klubo valdyba: Pr. Puidokas, pirm., 580 Wilkins St., (14521); A. Cieminis, vicep.; R. Kirsteinas, sekr. 229 Nester St. (14621); V. Žmuidzinas, ižd.; E. Karkliene, narė.

Programas praveda valdybos nariai ir šie vedėjai: O. Adomaitienė, A. Dziakonas, St. Ilgūnas, Br. Krokys, B. Sedlickaitė ir D. Šiurlienė.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA

WBRY, Waterbury, 1590 Kilocycles
Kiekvieną šestadienio vakarą
6:10 iki 7:00 p. m.
Programos vedėjas ir direktorius,
John D. Adams (Adomaitis)
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708
Telefonas: 753-8898

Radijo valanda — Lietuvos atsiminimai
Stotis WWCO, banga 1240
Veikia sekmadieniais 9:35—10:30 A.M.
Vedėjas **Antanas Paliulis.**
Adresas: 65 Bank St., Waterbury, Conn.
Telef. 754-5141

Washington, D. C.

Kasdien 18 val. 30 min. ir 20 val. **Lietuvos laiku** 16, 19, 25 ir 31 m. bang. gomis.

Jos girdimos **žiemos laiku:**

Washington-New York — 10:30 ryto ir 12:00 dieną.
Chicago — 9:30 AM ir 11:00 AM.
Los Angeles — 7:30 ir 9:00 ryto.
(Vasaros laiku valanda vėliau)
Vakarų Europoj — 4 val. 30 min. vak. ir 6 val vakaro
Pietų Amerikoj — 12:00 dieną ir 2 v. p.p.
Australijoj (Sidney, Melbourne) — 1:30 v. ryto ir 3 val. ryto.

Adresas:
Voice of America, Washington 25, D C.

Wilkes-Barre, Pa.

Liet. Bendruomenės sk. Radijo programa
Sekmadieniais 3—3.30 val. p. p.
Stotis WPTS, 1.000 W. Ch.. 1540 Pittston, Pa.
Radijo komisija: V. Paulauskas, kun. B. Danis, dr. B. Kasias, N. Bajoriene ir Vaci. Romanas. Pranešėja N. Bajoriene.

Montrealis, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną šeštadienį 5 val. 30 min. pp.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas **L. Stankevičius.**
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Tel: 669-8834

Toronto, Ont, Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Girdima du kartus savaitėje:
Šeštadieniais —
3:30—4:30 p.p. banga 1250
Stotis CHWO-Oakville, Ont, Canada
Sekmadieniais —
2:00—2:30 p.p. banga 1270
Stotis WHLD, Niagara Falls, N. Y., USA
Programos vedėjas Jonas R. Simanavičius.
111 Roncesvalles Ave., Toronto 3, Ont. Canada. — Tel. 534-1274.

Tas pats adresas yra ir "Dainos" dovanų ir plokštelių krautuvės.

STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION (Act of October 23, 1962; Section 4369, Title 39, United States Code).

1. Date of filing. 9. 25. 1968.

2. Title of publication. LIETUVIŲ DIENOS / LITHUANIAN DAYS.

3. Frequency of issue. Monthly except July and August.

4. Location of known office of publication. 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, California 90029

5. Location of the headquarters of general business offices of the publishers (Not printers) 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, 90029.

6. Names and adresses of Publisher, editor, and managing editor.

Publisher Anthony F. Skirius, 949 E. Amherst Dr., Burbank, Calif. 91504.

Editor Bernardas Brazdžionis, 2210 India St., Los Angeles, Calif. 90039.

Managing editor Juozas Andrius, 1443 Franklin St.,, Santa Monica, Calif. 90404

7. Owner (if owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual, must be given.) Anthony F. Skirius, 949 E. Amherst Drive, Burbank, Calif. 91504.

8. Known bondhalders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities (If there are none, so state). None.

9. For completion by nonprofit organizations authorized to mail at special rates (Section 132.122, Postal Manual) The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for Federal income tax purpose.

x Have not changed during preceding 12 months.

10. Extend and Nature of circulation.

A. Total no. copies printed (Net press run). Average copies each issue during preceding 12 months. — 3050. Single issue nearest to filing date. — 3.000.

B. Paid circulation. 1. Sales through dealers and carriers, Street vendors and counter sales. Average no. copies.. — 140; Single issue... — 140. 2. Mail subscription — Average no — 2 710; Single issue... — 2.710

C. Total paid circulation. Average.. — 2 850; single issue... — 2 850.

D. Free distribution (including samples) by mail, carrier or other means. — Average no... — 150; Single issue... — 100.

E. Total distribution (sum of C and D). — Average no. — 3 000; Single issue...— 2.950.

F. Office use, left-over, unaccounted, spoiled after printing. —Average no...— 50; Single issue... — 50.

G. Total (Sum of E & F — should equal net press run in A). — Average no.— 3050; Single issue... — 3000.

I certify that the statements made by me above are correct and complete.

(Signature of editor, publisher, business manager or owner).

Anthony F. Skirius
Publisher

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku kiekviena vakarą 20:15 - 20:30 Liet. laiku.
Bangos: 31 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas.**
Adresas:
Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

LIETUVIŲ

DIENOS

LITHUANIAN DAYS

